

DE

št. 34

Glavni urednik
Marjan Horvat

Odgovorni urednik
Ciril Brajer

Telefon
311-956, 313-942
Naročnina
in prodaja 321-255
Telefaks 317-298
Naslov:
ČZP Enotnost
Dalmatinova 4,
Ljubljana

časopis slovenskih delavcev

Ljubljana, 21. avgusta 1992, št. 34, letnik 51, cena 80 SIT

ČE VLADA HOČE...

...VOJNA, KRIMINAL, STEČAJI

Proizvodnja pada, zaposlenih je vse manj, še 109.000 delavcev čaka na pragu stečaja, ki kajpak pomeni zavod za zaposlovanje...

Rešitve so! Svobodni sindikati so jih celo vrsto ponudili že prejšnji vladi in zdajšnji seveda tudi. Ta včasih celo pri-sluhne, a kaj ko je potem gluha parla-ment.

METKA ROKSANČIČ svari pred na-videz dobronamernimi vladnimi po-nudbami za reševanje podjetij. Trdi, da za njimi tiči nakana podržavljanja:

»Grozi tiho podržavljanje in to mimo lastninske zakonodaje, brez zakonov o delavskem soupravljanju, stečajih in drugih, ki jih v Svobodnih sindikatih že dolgo in vztrajno zahtevamo.

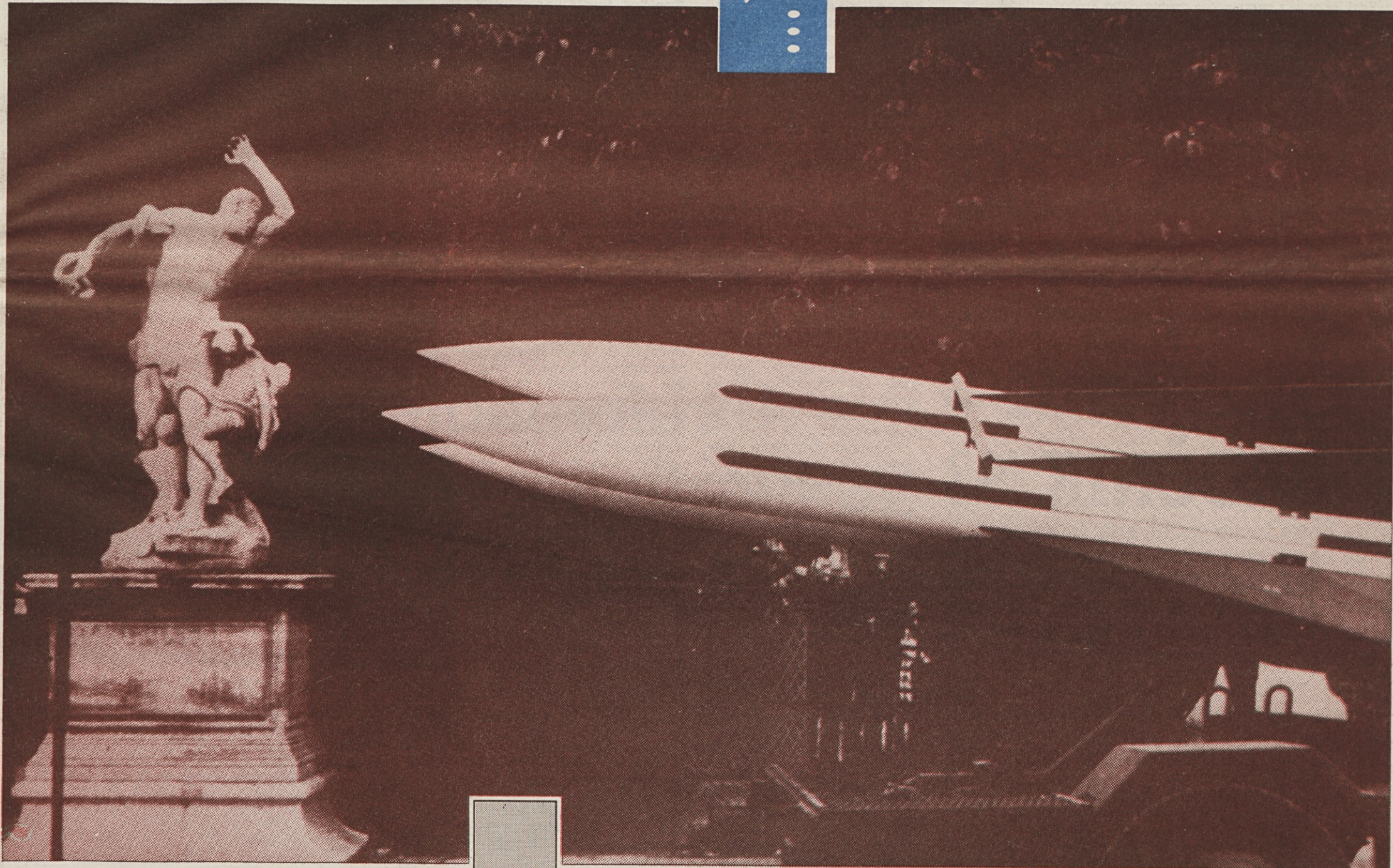
Tudi polletni odlog plačevanja dav-kov in prispevkov je slepomišenje, saj gre za prav majhen del in še to za ti-stega, ki ne prizadene proračuna.

Vladna politika, ki je bila res zasno-vana kot pomoč, gre zdaj zgolj v smeri ščitenja lastnih interesov...

PLAZ STEČAJEV je pred durmi, večina doslej speljanih je bila namerna! Konkretan primer iz Maribora: vodstvo, ki je podjetje pripeljalo do katastrofe, ga je hotelo sprivatizirati, in ker mu to ni uspelo, so vse skupaj porinili v stečaj. To je enostavno kriminal!

In to je le primer za vrsto podobnih lumparij! Več kot polovica stečajev je namernih, recimo kar zlonamernih. Vodstva, ki to povzročajo, naj bi potem vodila sanacije?! V mnogih proizvodnih podjetjih boste našli le še upravo, delavce na cesti, proizvodnjo pa v rokah šefov, ki so jo preusmerili v svoja privatna podjetja...

Po vsaki vladni potezi so delavci ob del svoje pravne varnosti, če jim jo je sploh še kaj ostalo. Vlada očitno hoče vojno, in v Svobodnih sindikatih nam kljub najboljši volji ne bo ostalo drugega, kot da vladno vojno napoved sprej-memo.

DE, sreda, 14⁰⁰

● Najbolj sveže s stavkovnega odbora SKEI – danes so delavci TPO v Batujah začeli stavkati.

● Slišali smo, da je Adria Caravan tik pred stečajem, da tudi Bevozu ne gre gladko, da se je njihov bivši šef ugneznil v Me-talni, pa že vemo.

● Priprave na jesensko stavko kovinarjev, organiziranih v Svobodne sindikate, tečejo po načrtu. Razmišljajo še, če bi stavke ne razširili na vse industrijske delavce, razen na »mono-poliste« (tu bodo morda energetiki, železničarji in še kdo malce užaljeni), ki da tako ali tako žive na račun drugih in potemta-kem niso najbolj zanesljiv stavkovni partner.

● Vsi sindikati družbenih dejavnosti so zdajle zbrani, v ro-kah imajo nove izračune, ki so seveda v prid njihovim zahtevam, in čakajo le še na vladne pogajalce, ki se bodo menda oglasili popoldne.

Iz vsebine

Če vlada hoče vojno, so Svobodni sindikati nanjo pripravljeni (4. stran)

Vse daljši kolektivni dopusti (9. stran)

Pod Najevisko lipo – politični veljaki med seboj in narazen (10. stran)

Ravbarkomanda spet ravbarska na 11. strani

predvolilna arena

Se še spomnite, kako je gospod Vitomir Gros skupaj s svojimi liberalci pred približno letom dni skliceval domače in mednarodne konference, pozival Peterleta in druge k odstopu, jih obdolževal fašizma, primerjal z nacističnimi generali in podobnimi svetovljanskimi zadevami, zmerjal s komunisti, ker so v slovensko zakonodajo spravili določilo, ki omogoča ustanavljanje koncentracijskih taborišč? Seveda se ne, ker gospod Gros česa takšnega tedaj ni počel. Danes samo pojasnjuje, da on in drugi trije liberalci že niso glasovali za kaj takšnega in da je parlament sploh sprejemal čudne zadeve, ki so mu jih podtaknili drugi.

Gospodu Grosu seveda sploh ni padlo na misel, da bi povzdignil svoj gromki glas in mednarodno in vesoljno javnost opozoril, da nova demokratična Slovenija, ki jo je, kakor ponosno trdi, tudi sam ustvarjal, sprejema fašistično zakonodajo. Gospod Gros je pač samo glasoval proti, kot sam trdi, čeprav tega seveda ne more dokazati in mu moramo verjeti na besedo. Seveda mu verjamemo, še posebej, ker je gospod Gros, kot je videti iz opisanega primera, nadvse načelen mož.

Strašno ga namreč skrbijo dokumenti neke države, ki je sploh ni več. Pa še te papirje gospod Gros razlaga po svoje, kakor pač ustreza njegovim načelnostim. Gospod Gros ima pač pravico imeti svoje mnenje in ga tudi povedati, pravico ima tudi biti slep. Če je hudič slovenskega rodu, mu je vse odpuščeno že zato, ker je doma pod Alpami.

Kaj bi danes dal gospod Gros, če bi njegovo ime bilo zapisano v tisti znameniti številki Nove revije ali če bi ga vlačili po sestankih nekdanje SZDL in partije. Morda bi se razglasil za svetnika, za mučenika se tako že je. Gospod Gros je bil namreč, tako pravi, vsaj pred tremi leti že v veliki nevarnosti, da ga zapro v kakšno slovensko partijsko koncentracijsko taborišče. Najbrž je v času slovenske pomladi delal v tako globoki ilegali in tako konspirativno, da niti veljaki te iste pomladi niso vedeli zanj. To so bili zelo nevarni časi, kar dokazuje sam gospod Gros, ki je bil skupaj z gospodi Tomšiči, Rupli, Hribarji, Bučarji, Peterleti itd. nadvse svoboden. Res pa je, da za svobodo gospoda Grosa nihče ni vedel, ker ga nihče ni poznal, vsaj ne kot prvoborca ali denimo petoborca slovenske pomladi.

Sicer pa, pomembno je, da je gospod Gros danes v prvih vrstah. Kajti kot je videti iz opisanega primera, je hudo načelen mož.

prijubil. Če bi bilo tako, bi bil direndaj najbrž manjši. Najbolj nerodno za opozicijo pri tem je, da je vlada s tem pokazala, da s protinflacijsko politiko misli zelo resno in da si ne bo dovolila metati polen pod noge, še posebej ne na račun šolanja in šolarjev.

Šolski minister pa je tudi dokazal, da se poživlja na moč lobijev, od katerih je sicer lahko zelo odvisen in ki so pomembni izdajatelji. Gabru ni do kramarije in kakšnih osebnih špekulacij. Krape, ki bi se radi redili na račun že tako zvečine obubožanih staršev, je potegnil na suho, da bi jim razložil, kaj so državne koncesije pri tako resni zadevi, kot je šolstvo.

Tole z učbeniki tudi kaže, da vlada ni tako razglašen orkester, kot nekateri pravijo. Prej nasprotno, če se je lahko kar po telefonih dogovorila, da cen v šolstvu ne bo pustila navijati.

Minister Gaber pa si tudi zasluži dvojno porcijo poletnega sladoleda, ker se očitno zares ne ukvarja z ideologijo šolstva, ki je bila tako pri srcu njegovemu predhodniku, ampak raje skrbi tudi za bolj posvetne stvari. Staršem je ideologija prav malo mar, če morajo za učbenike in druge šolske potrebščine dati več kot tri minimalne plače.

Takšno politiko šolskih cen je kajpak treba spremeniti, kar vesta tudi vlada in šolski minister. Prejšnja vlada je imela dve leti časa, da bi te stvari sistemsko uredila. Ker jih ni, bo to moral narediti pač novi režim. Zdi se, da mu je jasno, da osnovno šolanje ne more biti tako drago kot univerza in da se šolarji težko učijo abecedo, če jim skupaj s starši kruli v želodcu. Ministru Gabru bi zato kazalo omogočiti, da se na šolskem področju izkaže.

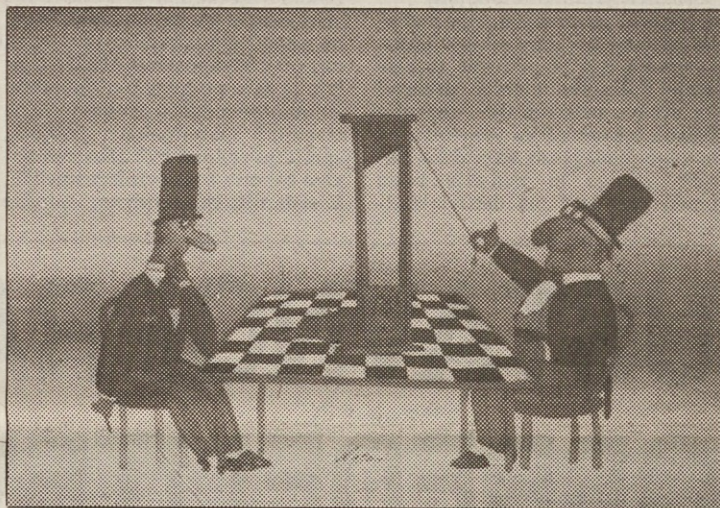
Boža Gloda

ZA ODPRAVO KONCENTRACIJSKIH TABORIŠČ V BIH

Odkar je v mednarodno javnost, razmeroma pozno, pa vendarle, dokončno prodrla zavest o obstoju srbskih taborišč smrti v BiH, se očitno začena nov krog sholastičnih disputov med zahodnimi politiki.

Po povsem sterilni in strahotno neproduktivni mednarodni razpravi o naravi dogodkov v bivši Jugoslaviji, po mukotrpnem naprežanju, po iskanju ravnovesja med krivdo napadenih in napadalcev, po puščanju na cedilu tistih, ki so se ravnali po nasvetih zahodnjakov (Bosancev in kosovskih Albancev), po neskončnem in enoličnem predavanju domala popolne nekompetentnosti OZN, skratka po vsem tem debaklu »mednarodne politične javnosti« bomo očitno pričali novemu krogu brezplodnih razprav o »naravi in vsebini« koncentracijskih taborišč na območju BiH oziroma Srbije.

Če se bo poslej v neskončnosti razpravljalo o tem, ali so ta taborišča enaka tistim iz nacistične Nemčije ali ne, v njih pa bodo medtem čisto realni ljudje zares umirali, trpinčeni, masakrirani in izstradani, to ne bo le navadno teptanje osnovne človečnosti, ampak tudi početje povsem navzkriž s samo Ustanovno listino OZN. Če bodo inšpekcije Mednarodnega Rdečega križa na napovedanih obiskih v izbranih taboriščih zgolj ugotavljale razmere, se kaj lahko ponovi podoba dejavnosti taiste organizacije iz druge svetovne vojne, ko ji ni uspelo izslediti taborišč smrti, plinskih celic in krematorijev. Prezrla pa bo temeljno vprašanje, kako je mogoče v taborišča, kakršnakoli, zapirati civiliste, ki niso zakrivila nič drugega kot to, da ne pripadajo isti etniji in ne prisegajo na isto vero in ideologijo kot njihovi mučitelji.

Slovenski socialisti zato nasprotujemo napovedanim »občasnim« kontrolam koncentracijskih taborišč v BiH, četudi utegnemo peščici taboriščnikov prinesiti začasno olajšanje. Zahtevamo odpravo teh, za ves svet sramotnih internacij nedolžnih ljudi, kar je v bistvu tudi obveza za vse države, članice OZN, ki so prisegle, da bodo storile vse, da se podobe iz druge svetovne vojne ne bi nikoli več ponovile.

Ta poziv naslavljam na Socialistično internacionalo, na vse socialistične in sicialno-demokratske stranke, od katerih pričakujemo, da bodo končno opustile svoj konformizem in naposled odigrale vlogo skrbnic za human in pravičen razvoj človeštva.

PRAV ZDAJ JE PRAVA PRILOŽNOST, DA TE STRANKE S PRITISKI NA VLADE SVOJIH DRŽAV DOSEŽEJO NOVO STRNITEV MEDNARODNIH MOČI ZA ODLOČNO UKREPA-NJE ZOPER SRBSKE AGRESORJE IN NJIHOVA TABORIŠČA SMRTI!

Braco Rotar in Vojko Volk

Združevanje slovenske levice (3)

Socialdemokrati: prenova ali stranka?

v SDSS je prinesel na mala vrata v stranko še nekatere politike, ki bi jih prej pričakovali v SDP kot pa v SDSS, recimo dr. Janka Prunka. Prihod dotedanjega SDP-jevskega predsednika »vlade v senci« Emila Milana Pintarja pa je jasno pokazal, da slovenska politična elita ne misli prepustiti stranke s tako lepim imenom desnici. SDP-jevska razlaga ob Pintarjevem prestopu je seveda bila ta, da so se z njim tovariško razšli oziroma da je šlo za konceptualne razlike.

Režimski tisk, še posebej ljubljanski »Dnevnik« pod taktirko Milana Medena, je pred prvimi – ali zares svobodnimi – volitvami poleg »komunističnega bloka« strank še posebej pripustil na svoje strani dve skupini ali stranki, namreč krščansko socialno gibanje (»Forum 2000«) in socialdemokrate. Prestop Pučnikove SDSS iz Demosa v »sredinsko koalicijo« in v Drnovškovo vlado kaže, da je operacija uspela in da SDSS končno dobiva zaželeno podobo. SDSS je prenešla vstop E. M. Pintarja in s tem na tiho prebavila svoj antikomunizem, saj je prav njegova senčna vlada bila paradni konj SDP-ja. Po drugi strani pa je SDSS pridobila Janeza Janšo, za katerega lahko rečem, da ni le politik v vzponu, ampak tudi politik z občutkom. SDSS si je v prvi,

demosovski fazi poskušala zgraditi svojo pozicijo predvsem z mednarodnim priznanjem s strani Socialistične internacionala, toda dejansko je SDSS podprla samo avstrijska socialdemokracija. SDP si je še kot ZKS zgradila dobre odnose v socialdemokratsko smer, delno zaradi notranje želje, da bi iz ZK postali socialdemokratska stranka in da bi iz boljševiszma prešli na bolj pragmatičen, umirjen in varen način vladanja, delno pa zaradi navdušenja Zahoda nad jugoslovanskim eksperimentom in njegovo specifiko. Socialistična internacionala je zato postavila vsem šestim strankam na Slovenskem, ki se potegujejo za socialdemokratsko priznanje, pogoj, da se združijo. Pučnikovo predsedovanje Demosu je bilo za SI neprebavljivo desničarstvo in Pučnik se je pritisku uklonil. Če se ne bi, bi ga verjetno isti aparat, ki ga je postavil in vzdrževal na čelu stranke, s tega mesta tudi odstranil. Janez Janša bi v tem primeru bil sprejemljiv naslednik, saj pooseblja slovenstvo (»četverica«, TO), hkrati pa ima desetletno izkušnjo z marksizmom, Partijo pa tudi z levico in disidentstvom. Isti mediji, ki so skoraj uspeli narediti iz Janše in njegovega političnega prijatelja Bavčarja črne ovce slovenske politike, so pisanje že kmalu po volitvah '90 spremenili. Zgražanje ob Janševih

»Premikih« je bilo samo epizoda. Dr. Jože Pučnik je sicer za večji del »levih« strank bil povsem neprebavljiv, toda posvojitve SDSS-a je bila pomembnejša naloga kakor pa ponovno preganjanje človeka, ki mu je nekaj slabih člankov prineslo dolgih devet let zapor. Pučnikova SDSS je v začetni fazi tipanja na »levici« vztrajala, da bo šla sama na volitve '92. Sedaj pa se vse bolj dozdeva, da bo prav SDSS postala tista socialdemokracija, v katero bi se morala totalitarna komunistična levica transformirati.

ZKS je svoj trenutek zamudila. Ko bi se morali radikalno preimenovali v socialdemokratsko stranko, so jih ustavljali z vrha. Tako so ostali »prenovitelji«, torej nekeje na sredi med komunizmom in demokracijo oziroma med stalinizmom in socialdemokracijo. Poleg nasvetov »od zgoraj« so se tisti v SDP, ki so predstavljali prenoviteljsko frakcijo, znašli še pod pritiskom fundamentalistične baze; v takem precepu se niso upali tvegati radikalne razločitve. Prenoviteljem tako ostaja samo kratka »SDP«, ki spominja na nemško SPD. Če se je kratica »SDP« uveljavila, pa je treba pripomniti, da njihovo najnovejše ime – Socialdemokratska prenova – zveni nekako posiljeno; zatorej ostajajo še naprej prepoznani v javnosti in v medijih kot »prenovite-

lji«. Manj pa so prepoznani kot »Kučanova stranka«, kar bi radi bili. Tudi fundamentalistična baza se prepozna v Kučanu in ne v Cirilu Ribiču ali Levu Kreftu. Kučanovo dvorjenje tej bazi se dogaja ponavadi na kakih partijskih zborovanjih, ko jim spregovori v njim znanem aktivističnem jeziku; toda v javnosti to njegovo dvorjenje borbem in starim partijcem ostaja nekako neopaženo in jezi samo tiste, ki ga tako in tako niso volili. Kučan je dejansko šel vso pot Emila Milana Pintarja ali Dimitrija Rupla in tudi za naslednjo predsedniško kandidato pričakuje podporo več strank in ne le SDP in SSS. Kučan se je dvignil v tisti krog, kjer več ni odvisen od strankarskega mešetarjenja. Zato je malo možnosti, da bi prav on dal kako svojo pobudo za »združitev levice« ali da bi šel ustanovljati novo, Kučanovo stranko. Izkušnja z Bavčarjevimi demokrati zadostuje, saj vsakogar pouči, da se tak balon kaj hitro izpiha.

Idealna formula združevanja na levici bi bila tista, ko bi se združile vse stranke (»formula 8«), torej tudi SDP in SDSS. Pučnikovi stranki pa kaj takega ni ustrezalo, ne na-

zadnje zato, ker so ocenili svoj položaj v javnomnenjskih anketah. SDSS je kljub Pučnikovi osebni nepriljubljenosti vztrajno držala določen odstotek, ki ji je zagotavljal vstop v parlament. Po drugi strani bi se v taki združbi SDP in SDSS medsebojno nevtralizirali in bi taka formula bila sprejemljiva tudi za vse ostale stranke, skupine in gibanja. Sedaj pa je jasno, da je glavni problem demokratičnih oziroma socialdemokratskih »prenoviteljev« ta, da nihče noče z njimi v koalicijo. Sicer jim vladna palača nikoli ni bila povsem zaprta. V Peterletovi »desni« vladi so sodelovali ne le njihovi včerajšnji strankarski tovariši, ki so jih zapustili ob koncu komunizma, ampak tudi njihovi člani »kot osebe«, recimo Jožica Puhar. Drnovškova koalicija 5+1 pa jim je jasno odkazala prostor na margini, saj so v koaliciji upoštevane stranke (LDS, DS, ZS, SDSS, SSS) in neodvisni, nikakor pa ne tudi prenovitelji, ki so podprli rušenje Peterleta in ki so podprli novo vlado. To, da imajo ministre (Puharjevo, Ostermanovo), ne spremeni njihovega položaja kot stranke oziroma njihove koalicijske zmognosti.

Mladen A. Švarc

ČE VLADA HOČE VOJNO, JO BO IMELA

Svobodni Sindikati Slovenije

Gospodarska kriza je najbolj prizadela številna velika industrijska podjetja. Proizvodnja v industriji, kjer dela več kot 50 odstotkov zaposlenih, se zmanjšuje že tretje leto. Po evidenci SDK čaka na stečaj več kot 600 pravnih oseb s 110 tisoč zaposlenimi. Ta mesec smo dobili osnutek zakona o prisilni poravnavi in stečaju, še vedno pa so blokirani zakoni: o intervencijah v gospodarstvu, o lastninskem preoblikovanju podjetij in o soupravljanju. Številna podjetja, ki imajo možnost za rešitev, izgubljajo čas in potrpljenje, saj direktorji nikjer ne morejo dobiti potrebne pomoči. Takšen je povzetek uvodnih misli Dušana Semoliča, predsednika Svobodnih sindikatov na ponedeljkovi tiskovni konferenci, kjer so sindikalisti največ govorili o novih nevarnostih za delavce, ki jih prinaša osnutek zakona o prisilni poravnavi in stečaju.

Največ pikrih na račun stečajev in novega zakona je povedala Metka Roksančič, predsednica sindikatov Podravja. Stečaji so po njenem največkrat povzročeni namerno in 80 odstotkov le-teh je posledica kriminalnih dejanj.

Natečaj za predsanacijo podjetij pomeni prikus tihega porazavljenja, saj bodo firme morale svoje dolžniške delnice prenesti na državo oziroma njen razvojni sklad. Roksančičeva je menila, da iz objavljenega ni razvidno, katere panoge in podjetja bodo imela prednost pri delitvi sred-

stev. Po njenem mnenju bodo podjetja imela težave tudi pri pridobivanju bančnih soglasij.

Moratorij za stečaje traja do 1. oktobra. Svobodni sindikati morajo zaradi zaščite zaposlenih vztrajati, da se do takrat pripravi socialni program in program pre zaposlovanja (gre za dolg bivše vlade). Roksančičeva je na koncu menila, da so slaba vodstva kriva za večino stečajev. S tem je utemeljila predlog za imenovanja sanacijskih upraviteljev. Po njenih podatkih sedanje vodilne ekipe skušajo v postopkih prisilne poravnave izvesti le nesprejemljive privatizacije.

Gregor Miklič je začel z ugotovitvijo, da sestavljenci zakonov niso upoštevali niti ene sindikalne zahteve. Novi zakon bo poslabšal položaj zaposlenih, kakršnega imajo po sedanjem zakonu, po katerem delavci nosijo vso odgovornost in posledice za sprejemanje odločitev o upravljanju družbene lastnine. Po novem zakonu lahko delavci odidejo le na zavod in dobijo denarno nadomestilo, izgubijo pa vse pravice do odškodnine. Zakon o stečajih, ki je sestavni del nove sistemske zakonodaje, gradi na napačnem izhodišču, da je pri nas preveč zaposlenih. Takšen zakon je zato po mnenju Svobodnih sindikatov mogoče uveljaviti le po izvedbi lastninjenja podjetij, sprejetju zakona o družbah in novem zakonu o delovnih razmerjih. V sedanjih razmerah pa določbe

zakona za Svobodne sindikate izgubljajo svoj smisel.

Zakon je sestavljen iz povzetkov rešitev v različnih državah. Za odpuščanje delavcev so uporabljene norme iz ZDA, kjer je kapital še posebej zaščiten. Po

Mikličevemu mnenju bo zato zakon o sedanjih obliki omogočil odpuščanje delavcev brez vsakega nadzora. Svobodni sindikati ne morejo pristati na sprejetje zakona, ki predvideva reševanje socialnih vprašanj na podlagi drugih zako-

nov. Svoja mnenja bodo skušali uveljaviti v skupščini. Če tam ne bodo uspeli, bodo sindikati prisiljeni v vojno.

Albert Vodovnik je govoril o razlikah med delavci, ki v stečaju ostanejo brez vsega, in direktorji,

ki lahko še naprej izbirajo odgovorna mesta v gospodarstvu. Za primer je navedel Marjana Anžurja, ki je pred meseci potopil Adrio Caravan in kljub temu zdaj prevzel vodenje velike Metalne. Vodovnik je omenil tudi nemoč podjetij, ki si ustvarjajo podlago za prodajo na tujem, kjer pa ne morejo uspeli brez pomoči bank in drugih institucij slovenske države. Kovinarska Ajdovščina je eno od takšnih podjetij. Vodovnik je vse pristojne tudi ponovno pozval k nadzoru spreminjanja družbenega v privatno premoženje. Dodal je tudi očitke državi, da jo vzdržujejo le zaposleni delavci, ker ji vsaka snažilka daje več kot najbogatejši kmet.

Sedanje ukrepanje ne pomeni reševanja, ampak potop naših firm, je ugotovil Alojz Omejc, predsednik Sindikata tekstilnih in usnjarskih delavcev Slovenije. Zlasti primarna tekstilna industrija nima nobenih možnosti za pridobitev bančnih garancij za manjkajoči denar. Nobeno podjetje zdaj ne ve, kako bo preživelo jesenske mesece. Vodstvo tega sindikata bo od Hermana Rigelnika in drugih ministrov konec avgusta zahtevalo odločne odgovore na zahteve o reševanju položaja tekstilne in usnjarske industrije.

Sekretar delavcev gradbeništva Jernej Jeršan je govoril o nazadovanju te panoge, ki je posebej občutno v zadnjih treh letih. Število gradbenih delavcev se je v zadnjem desetletju prepolovilo in od 37.000 zaposlenih jih še vedno 10.000 čaka negotova usoda. Problem je pereč tudi zato, ker ima polovica zaposlenih stalno prebivališče izven Slovenije.

Svobodni sindikati bodo prihodnji teden razgrnili položaj v tekstilni industriji. Če sodimo po tem, kar je povedala sindikalna zaupnica iz Velane, bodo podjetja potonila, če ne bodo dobila takojšnje pomoči.

Franček Kavčič

USTAVNOPRAVNA IN PRAVNA OPREDELITEV STAVK

Piše: mag. Viktor Ledinek

Besedilo je avtor objavil v reviji Naše gospodarstvo. Za objavo v DE ga je z avtorjevim dovoljenjem priredil Franček Kavčič.

Iz posameznih političnih svoboščin in pravic so se skozi zgodovino izoblikovale tudi posamezne ekonomsko socialne pravice. Tako se je iz pravice političnega združevanja, ki je prvič zapisana v 2. čl. Deklaracije o pravicah človeka in državljana iz 1789. leta, razvila ekonomsko socialna pravica sindikalnega združevanja, ki je zapisana v splošni Deklaraciji o človekovih pravicah OZN iz leta 1948. Šele s priznanjem pravice do združevanja je bila dana možnost, da pride do legalizacije in organiziranja delavskih sindikatov in združenj, ki so začela masovno nastajati konec 18. in v začetku 19. stoletja. Ob pravici do sindikalnega združevanja je še posebej pomembna ekonomsko socialna pravica, pravica do dela, katere zametke najdemo prvič zapisane v 21. čl. Montagnarske deklaracije iz leta 1793. Kljub temu, da je pravica do dela zapisana tudi v Deklaraciji o človekovih pravicah OZN iz leta 1948, pa je postala pri nas ustavnopravna kategorija komaj z Ustavnim zakonom iz leta 1953.

Pravico do dela so imele zapisane v ustavih vse socialistične države, pa tudi nekatere kapitalistične, kljub temu da v teh državah določen odstotek nezaposlenih v bistvu predstavlja motor razvoja. Vzrok za nezaposlenost pa je seveda tudi v tržnih zakonitostih in trgu delovne sile. Zaradi tega v teh državah nenehno prihaja do neusklajenosti med normativno opredelitvijo pravice do dela in stvarnostjo, ki pa smo ji v zadnjem času vse pogostejše priča tudi pri nas. Iz teh neusklajenosti izhajajo posledice, ki se kažejo v odpuščanju delavcev, zmanjševanju plač in ostrejših pogojih dela. Zaradi tega je normalno, da se delavci v takih situacijah odločajo svoje zahteve uveljavljati s stavkami. V takih primerih in ob dejstvu, da zakonodaja daje občanom pravico do dela, lahko trdim, da na ta način zajamčena ustavna pravica do dela daje tudi pravno podlago za stavko.

Splošne stavke so politične narave

Svobodna zborovanja in druga javna zbiranja na videz nimajo nič skupnega s stavkami, pa vendar menim, da ni tako. Praviloma se stavke iz tovarn prenesejo na ulice in večje trge. Tisti trenutek, ko se stavka prenese na ulico, se veže na pravico do svobode zborovanja in drugega javnega zbiranja. Ta svoboščina pa v nasprotju s svobodo združevanja v nekaterih državah pravno ni urejena, v nekaterih pa je urejena s posebnimi zakoni. Pri nas je svoboda zborovanja in drugega javnega zbiranja urejena z zakonom iz leta 1973. Javna zborovanja je potrebno predhodno prijaviti organom oblasti, skrbeti je potrebno za to, da se javno zborovanje odvija v skladu z namenom, za katerega je bilo prijavljeno in sklicano, potrebno je poskrbeti tudi za red. Državni organi lahko javno zborovanje prepovedo ali prekinijo, če ugotovijo, da ne poteka v okviru namena, za katerega je bilo sklicano. O svobodi zborovanja lahko v zvezi s stavko govorimo takrat, kadar se

stavka prenese na ulice in druga javna mesta zaradi tega, ker hočejo delavci na javen način izraziti zahteve za uveljavitev ekonomsko socialnih pravic ali pa solidarnosti s svojimi stavekajočimi kolegi v kakem drugem kolektivu in jih na ta način podpreti v njihovih zahtevah. Zato trdim, da gre v primeru masovnih oziroma splošnih stavk ter solidarnostnih in protestnih stavk, ki se praviloma odvijajo na ulicah, za njihovo dvojno naravo, kar zadeva pravice in svoboščine. Enkrat gre za svobodo združevanja z vsem, kar iz nje izvira, kot ekonomsko socialne pravice delavcev, drugič pa za svobodo zborovanja kot politično pravico.

Določbe zakona, ki urejajo javna zborovanja, so relativno stroge in predpisujejo določena ravnanja, ki jih v okviru svobode združevanja ne poznamo. Svoboda zborovanja kot politična pravica je zanimiva zato, ker jo moramo upoštevati v primeru, ko se stavka prenese iz tovarniških ograj na ulice, saj se morajo v tem primeru upoštevati drugačna pravila ravnanja in vedenja.

Stavko je treba napovedati

Eden od osnovnih pogojev za zakonito izvedbo stavke je obveznost sindikalnega vodstva, ki vodi stavko, da stavko vnaprej napove. Zato mora vodstvo sindikata o nameravani stavki prek tiska in drugih sredstev javnega obveščanja obvestiti javnost. Obveznost najave stavke je za druge občane izrednega pomena, saj se na osnovi najave lahko na stavko pripravijo. Ta obveznost ima še posebno težo takrat, kadar se na stavko pripravljajo delavci panoge, ki je posebej pomembna za druge občane in delavce (železničarji, poštni delavci, delavci, ki opravljajo avtobusni prevoz, itd.). Če v takšnih primerih delavci, ki se odločajo za stavko, o času stavke ne bi obvestili soobčanov, bi jim s tem lahko povzročili škodo, za katero bi bili po mojem mnenju odškodninsko odgovorni. Če je stavka pravočasno napovedana, se običajni lahko nanjo pripravijo in škoda je znatno manjša ali pa je sploh ni, za morebitno škodo drugim osebam pa stavekajoči delavci niso odgovorni.

Stavka je močno orožje sindikatov

Konec 18. stoletja je postala ena temeljnih političnih pravic državljanov pravica do združevanja, iz katere se je v prvi polovici 19. stol. razvila tudi svoboda sindikalnega združevanja. S tem se je tudi legaliziral organiziran boj delavskega razreda pod vodstvom sindikata, katerega sestavni del oziroma sredstvo je stavka. Delavci se v svoje sindikate organizirajo izključno zaradi uresničevanja svojih ekonomsko socialnih pravic, ki jih uresničujejo z različnimi sindikalnimi akcijami, med katere pa prav gotovo sodi stavka kot tipična sindikalna akcija. Stavka je v sodobnem svetu postala redna dejavnost sindikata. V novejšem času, ko se delovna razmerja

v svetu urejajo po tripartitnem sistemu, sindikat-država-delodajalske organizacije, je stavka močno orožje v rokah sindikata, brez katerega si praktično ne moremo predstavljati uspešnega pogajanja v tem tripartitnem krogu, ko gre za uresničevanje ekonomsko socialnih pravic v okviru dogovarjanja o kolektivnih pogodbah oz. pogodbah o zaposlitvi.

Svobodo sindikalnega združevanja lahko tesno povežemo s stavkami. Pravico delavcev, da se na osnovi ustavne pravice lahko združujejo v sindikate kot svoje organizacije, ki se borijo za uveljavitev ekonomsko socialnih pravic delavcev, moramo šteti za enega pravnih temeljev stavke.

V okviru delovanja sindikata je ena osnovnih njegovih akcij organiziranje in izvedba stavk kot sredstva za doseg ekonomsko socialnih pravic delavcev. Zato menim, da iz pravice sindikalnega organiziranja izhaja tudi svoboda stavke, za katero ni nujno, da je posebej normativno urejena.

Vprašanje je, kako svoboda stavke vpliva na razmerje v okviru sklenjene delovne pogodbe med delavcem in delodajalcem. Teoretični sodobnih kapitalističnih držav trdijo, da v državah, kjer ne delajo razlik med svobodo stavke in pravico do stavke, takih problemov ni. Torej se šteje, da delavec ni kršil delovne pogodbe, če se je pod vodstvom sindikata odločil za stavko, ker stavka na osnovi temeljne pravice človeka in državljana, pravice do združevanja, ta pa vsebuje tudi pravico sindikalnega združevanja in v okviru te svobode odločitev za stavko. V Veliki Britaniji to pravilo velja že od sprejetja zakona o »koalicijski svobodi« iz leta 1824. Kontinentalni sistem se bistveno razlikuje. Pravni teoretiki trdijo, da zajamčena pravica do stavke, ki je zapisana v ustavi, zakonu ali z ratificiranimi mednarodnimi pogodbami, ne predstavlja kršitve sklenjene delovne pogodbe. Delavec lahko stavka in po končani stavki lahko nadaljuje delo. Zajamčena svoboda stavke pa predstavlja kršitev obveze o kontinuiranem osebnem opravljanju dela.

Delavec mora vzeti v zakup tudi posledice

Delavec ima v vsakem primeru svobodo stavke, saj mu je ta dana na osnovi svobode združevanja kot temeljne svoboščine človeka in državljana, ki vsebuje tudi svobodo sindikalnega združevanja, s tem pa tudi svobodo stavke. Seveda pa mora delavec v tem primeru vzeti v zakup tudi vse posledice, ki nastanejo zaradi kršitve sklenjene delovne pogodbe. Če delavci stavkajo na osnovi svobode stavke, so tudi materialno odgovorni za škodo, ki jo so s tem povzročili. Delodajalec bo v takem primeru lahko zaposlil druge nezaposlene delavce in s tem dal avtomatično odpoved delavcem, ki so izkoristili svobodo stavke in stavkali.

V državah parlamentarnih demokracij praktično ni primerov, ko bi delavci, ki so izkoristili svobodo stavke, zaradi stavke ostajali brez dela in bili materialno odgovorni delodajalcem za povzročeno škodo.

Kljub temu, da v večini ustav parlamentarnih demokracij ni eksplicitno zapisana pravica do stavke, delavci stavkajo na osnovi svobode stavke in sindikalnega prava in za posamezne gospodarske panoge rešujejo problem stavk v kolektivnih pogodbah z delodajalci. Mnogi teoretični sodobnih parlamentarnih demokracij trdijo, da je stavka dovoljena in zakonita že na osnovi ustavne pravice združevanja in sindikalnega organiziranja, ki pa sta zapisani v vseh ustavih parlamentarnih demokracij. To potrjujejo tudi sodobna praksa v teh državah. Teoretiki v teh državah tudi trdijo, da imajo v primeru zakonite stavke na osnovi svobode stavke delavci pravico do neprekinjenega socialnega in pokojninskega zavarovanja kljub temu, da jim ne izplačujejo plače.

Pravica do stavke je kvalitetnejša pravica

Svoboda stavke je izpeljana iz temeljnih pravic človeka in državljana, kar pa ne velja za pravico do stavke. O pravici do stavke govorimo takrat, kadar je ta pravica zapisana v ustavi, zakonu ali ratificirani mednarodni pogodbi.

Gre za povsem drugačen odnos, za »kvalitetnejšo« pravico. Ko delavci stavkajo na osnovi pravice do stavke, izvršujejo pravico, ki je zapisana v ustavi ali zakonu. V času, ko stavkajo, imajo pravico ne delati in delodajalec mora trpeti takšno ravnanje delavcev. Delodajalec nima pravice zaposliti stavekajočih in tudi ne more prekiniti sklenjene delovne pogodbe. Delovna pogodba je v času trajanja stavke le suspendirana. Delavcu mirujejo vse pravice iz dela za čas stavke, ne prekinjejo pa se pravice iz socialnega, zdravstvenega in pokojninskega zavarovanja. Delavci morajo v času stavke spoštovati vsa pravila igre, ki veljajo za zakonito stavko. To pa pomeni, da mora stavko organizirati sindikat na osnovi zavestne in kolektivne odločitve delavcev in jo tudi vnaprej napovedati. Od dneva napovedi dalje pa sindikat vodi stavko v skladu s taktiko stavke, ki jo je sam določil. Sindikat bo izbral eno od oblik stavk, ki so se v zgodovini uveljavile v parlamentarnih demokracijah (valeče, sukcesivne, delne, solidarnostne itd.), odvisno od presoje vodstva sindikata, s katero od oblik stavk bo najhitreje dosegel cilj, ki si ga je skupaj z delavci zastavil.

V primeru stavke na osnovi pravic do stavke je tudi izključena disciplinska in materialna odgovornost delavcev. V času stavke seveda delavec ne dobiva plače, kar je povsem normalno. Izgubljeni dohodek mu nadoknadi sindikat v višini, ki jo določajo pravila sindikata za tak primer. Prav plačevanje nadomestila v času stavke pa je največja ovira za uspešnost stavke, še posebej takrat, ko stavke trajajo dalj časa in je možnost bankrota sindikalne blagajne večja. Neredko je vzrok za predčasno končanje stavke in njen neuspeh pomanjkanje sindikalnega denarja, kljub temu pa sindikati dobro gospodarijo s svojim denarjem.

Nadaljevanje prihodnjič

KAJ DELAJO

v republiških odborih

Stavka v Hidrometalu

Delavci Hidrometala v Mengšu so 17. avgusta stavkali zaradi neizpolnjenih zahtev. Naslednji dan se je stavkovni odbor sestal z vodstvom podjetja. Sodelovali so tudi predstavniki območnega sveta ZSSS in SKEI Slovenije.

- Dogovorili smo se:
- Osební dohodki za junij se izplačajo najkasneje do ponedeljka, 24. 8. 1992.
 - Osební dohodki za julij bodo izplačani do 31. avgusta v višini za jamčnega osebnega dohodka, preostali del plače za julij pa do 10. septembra.
 - Osební dohodki pod 1. in 2. točko se izplačajo v skladu s 56. členom kolektivne pogodbe, tako da se obračunajo obresti za nepravčasno izplačilo osebnega dohodka.
 - Listine za premalo izplačane osebné dohodke bodo delavci prejeli ob izplačilu osebnih dohodkov za junij.
 - Vodstvo podjetja bo sproti obveščalo sindikat in delavce.
 - Za čas stavke pripada delavcem plačilo, kot da bi delali.
- Delavci so kljub nekaterim pomislekom zaradi že večkrat obljubljenih in neizpolnjenih zahtev sklenili stavko prekiniti.
- Ce ne bo izpolnjen dogovor o izplačilu OD za junij, bodo v torek, 25. 8. 1992 spet stavkali, in sicer do izpolnitve zahtev.

Vladimir Bizovičar, sekretar

V železarnah je še vedno družbeni kapital

Vodstvo SKEI je vlado Janeza Drnovška opozorilo na veljavnost 62. člena naše panožne kolektivne pogodbe, po katerem delavci, tudi železarji, dobivajo potrđila za premalo izplačane OD. To pravico delavcev smo zapisali v kolektivno pogodbo, da bi lahko zaposleni na tej podlagi sodelovali pri lastnínjenju svojih podjetij. S tem smo delavcem pravzaprav rezervirali delež lastnine. S takšno politiko smo hoteli vplivati na pošteno razdelitev družbenega premoženja, ki bo novim lastnikom kmalu znova dajalo dobiček.

Kljub temu, da so železarne formalno podržavljene, mislimo, da je v njih že vedno veliko družbenega kapitala. S svojo akcijo želimo uveljaviti pravico železarjev do udeležbe pri njegovi delitvi in prav na to smo opozorili vlado R Slovenije.

Iz nekaterih dogodkov in podatkov sklepamo, da vlada skuša ponavljati način dela vlade Margaret Thatcher, ki je pred desetletjem uničila angleško sindikalno gibanje. Vse več je znamenj, da vlada dela po svoje in brez nadzora javnosti in parlamenta. To naše sklepanje je tudi posledica njenega odnosa do sindikatov, saj je na našo žalost ostalo le pri ponujeni roki za sodelovanje in želji za socialno partnerstvo.

V SKEI smo trdno odločeni, da si izborimo položaj, ki nam gre po ustavi. Pričakujemo, da bo pokazala vsaj nekaj pripravljenosti za reševanje položaja delavcev v podjetjih kovinske in elektroindustrije. Zdaj se resno pripravljamo na splošno stavko, napovedano prejšnji mesec; pripravljeni smo tudi na pogajanja.

Albert Vodovnik, na seji stavkovnega odbora

Sindikat komunalnega in stanovanjskega gospodarstva

Iskanje novih deponij

Delavci komunalnega in stanovanjskega gospodarstva imajo v teh poletnih mesecih kar precej dela in problemov. Dolgotrajna suša ponekod že ogroža redno preskrbo z vodo, zato morajo občane opozarjati na racionalno porabo in najbolj ogroženim krajem z dodatnimi napori zagotavljati vodo. Problemi so tudi z deponijami za odpadke. Marsikje nimajo urejenih tako, kot se za varstvo okolja in narave sedaj zahteva, ali pa so dosedanje že napolnjene in morajo iskati nove lokacije. Pri tem so v glavnem velike težave. Delavci na deponijah seveda želijo, da bi se to čimprej uredilo, saj je delo na sodobno urejenih deponijah kakovostnejše in lažje.

Miloš Mikolič, sekretar

Sindikat poklicnih gasilcev

Odpoved stavke v Mariboru

Mariborski poklicni gasilci so zaradi zaostajanja pri plačah in nepripravljenosti za popravek za 17. avgust napovedali stavko. Stavkovni odbor Zavoda za gasilsko in reševalno službo Maribor nam je sporočil, da so se z vodstvom zavoda še pravčasno uspeli dogovoriti o svojih zahtevah. Direktor namreč brez ustreznega soglasja in tudi zagotovila ustanoviteljev ni mogel obljubiti dviga vrednosti točke za 21 odstotkov. Končno je tako soglasje le dobil in dogovor je bil možen. Zato so napovedano stavko preklicali. Stavkovnega odbora pa še niso razpustili, saj želijo pred tem preveriti, kako bodo uresničene vse zahteve oziroma sprejeti dogovori.

Miloš Mikolič, sekretar

ROS državnih in družbenih organov

Povečanje plač za 20 %

Na dosedanje pobude in predloge republiškega odbora o dvigu izhodiščne plače in poračunu v državnih organih je vlada 17. avgusta pripravila in poslala finančno oceno kot podlago za razgovor 19. avgusta. Vlada ocenjuje, da bi bilo državni upravi potrebno skladno z zakonom izhodiščno plačo dvigniti z 19.618 na 23.376 tolarjev oziroma za 19,2 odstotka. Poleg tega bi bilo potrebno izplačati še poračun za junij v višini 19,2 in za maj v višini 7,4 odstotka. Tako »bi bilo za julij skupaj s poračuni potrebno povečati plače v primerjavi z junijem za 45,8 odstotka. Za mesec julij to pomeni dodatno 927 mio SIT, do konca leta, upošteva je julijski nivo, še 1.964 mio SIT, skupno. 2.901 mio SIT«.

V 41 občinah so v skladu s kolektivno pogodbo prešli na 40-urni delavnik. Pogodba o pogojih dela sindikata v upravnih organih občine Kranj je pred podpisom.

Drago Ščernjavič, sekretar

v območnih odborih sindikatov

Območna organizacija ZSSS Pomurje

Krajevni svet Lendava

V Kobiljem spet delajo

V ponedeljek, 10. avgusta so delavci nekdanjega podjetja UTOK-GAT Kobilje spet začeli delati. Zaradi problemov v tem podjetju v letošnjem aprilu je bilo maja ustanovljeno novo, in sicer KOBITEKS Kobilje. V njem so se zaposlili vsi delavci iz starega podjetja. Na razgovoru med sindikalisti in vodstvom podjetja smo se dogovorili, da bo opravljen postopek za izvolitev predsednika in članov izvršnega odbora sindikata podjetja Kobileks Kobilje in da bodo do konca avgusta vsi zaposleni v njem prejeli pogodbe o zaposlitvi.

V podjetju Indip Lendava se nezadovoljstvo zaposlenih nadaljuje. Na razgovoru prejšnji teden smo ugotovili, da so problemi nedoseganje norme, podaljšani delovni čas in nizki OD ostali nerešeni. Ker je kolektiv sestavljen pretežno iz ženske delovne sile, je delo v podaljšanem delovnem času velik problem. Ker ni videti možnosti za rešitev problemov, bosta izvršni odbor sindikata in vodstvo podjetja naslednji teden sklicala zbor delavcev.

Zdenka Bobovec, sekretarka

v samostojnih sindikatih

Pergam

konfederacija sindikatov

Vrednosti izhodiščnih dohodkov za mesec avgust 1992

V skladu z 42. in 43. členom kolektivne pogodbe celulozne, papirne in papirno predelovalne dejavnosti ter z 51. in 52. členom Kolektivne pogodbe grafične, časopisno-informativne, založniške in knjigotrske dejavnosti, GZS – Odbor strokovnega združenja celulozne, papirne in papirno-predelovalne industrije ter Sekcija za tisk in Konfederacija sindikatov PERGAM objavljamo nove vrednosti izhodiščnih osebnih dohodkov za mesec avgust 1992.

Tarifni razred	Tipična dela	Izhodiščni OD v SIT za avgust '92		
		celuloz., pap. pap.-pred. d.	grafična dejavnost	čas. inf., založ. in knjigotrš. d.
I.	Enostavna dela	35.658,00	33.859,00	33.859,00
II.	Manj zahtevna dela	41.007,00	37.245,00	38.938,00
III.	Srednje zahtevna dela	46.355,00	41.647,00	44.017,00
IV.	Zahtevnejša dela	51.704,00	47.064,00	49.096,00
V.	Zahtevna dela	60.618,00	54.175,00	57.561,00
VI.	Bolj zahtevna dela	78.447,00	62.640,00	74.491,00
VII.	Zelo zahtevna dela	92.711,00	71.105,00	88.034,00
VIII.	Visoko zahtevna dela	117.671,00	98.192,00	111.736,00
IX.	Najbolj zahtevna dela	135.500,00	118.508,00	128.666,00

Koeficient rasti življenjskih stroškov za avgust '92 po eskalacijski klavzuli iz PKP

Znesek za prehrano med delom po SKP za gospodarstvo	4.394,00	4.394,00	4.394,00
---	----------	----------	----------

Regres za prehrano za tekoči mesec se delavcem izplača v denarnem znesku (če jim ni zagotovljena prehrana med delom) najkasneje do izplačila plače.

● Bogdan Kavčič

DELAVCI IN UPRAVLJANJE

Participacija – vzroki, cilji, vsebina in moč, organizacijske oblike, prednosti in kritike, evropski modeli participacije in kaj prinaša novi »Zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju podjetij«. Cena 350,00 SIT

● več avtorjev:

MOJE PRAVICE NA DELOVNEM MESTU

Delovno razmerje – Prenehanje potreb po delavcih – Posebno varstvo žensk, mater, delavcev z družinskimi obveznostmi, mladine, invalidov in starejših delavcev – varstvo pravic delavcev – Varstvo pri delu – Pravice iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja, za primer brezposelnosti, zdravstveno, socialno varstvo – Seznam služb pravne pomoči. Cena 350,00 SIT

● Stane Uhan:

PLAČNI SISTEM V REPUBLIKI SLOVENIJI

Statistični podatki – Kritična raven – Evropske cene in balkanske plače – Izhodiščni osebni dohodki – Kaj ve in misli vlada – Načrtovanje najnižje osnovne plače – Konkretni predlogi – Podcenjeno znanje – Najvišje plače Cena 400,00 SIT

● ROKOVNIK – PRIROČNIK '93

Koledarski del – Blok za zapiske – Vsebinski–sindikalni del. Cena 700 SIT.

Vse informacije o knjigah – priročnikih objavljamo v časopisu »DE«. Časopis DE in knjige lahko naročite pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefoni (061) 321-255, 110-033, 313-942, 311-956. Fax. (061) 317-298

Sindikalna lista

(drugi del)

avgust 1992

V prvem delu sindikalne liste smo objavili zneske materialnih stroškov. V drugem pa objavljamo povprečni osebni dohodek za obdobje april–junij kot osnovo za uveljavljanje pravic iz sredstev neposredne skupne porabe.

Povprečni osebni dohodek v gospodarstvu Slovenije od aprila do junija '92 znaša 27.289,00 tolarjev.

1. Jubilejne nagrade	
– za 10 let	13.645,00 tolarjev
– za 20 let	20.467,00 tolarjev
– za 30 let	27.289,00 tolarjev
2. Nagrada ob upokojitvi	81.867,00 tolarjev
3. Solidarnostne pomoči	27.289,00 tolarjev

Vir: podatki Zavoda RS za statistiko

NA HRVAŠKEM PODPISALI SKP ZA GOSPODARSTVO

Predstavniki vseh treh sindikalnih zvez in Gospodarske zbornice Hrvaške so konec julija podpisali splošno kolektivno pogodbo za gospodarstvo. Dan kasneje je pogodbo registriralo tudi ministrstvo za delo in socialno varstvo, tako da je polnoveljavna.

Najnižja plača po tej pogodbi bo 19.000 hrvaških dinarjev oziroma nekaj več kot sto nemških mark. Po dosedanji pogodbi je bila najnižja

plača le 11.600 HRD. Delavci bodo polovico plače dobivali do konca meseca, drugo polovico pa do 15. v naslednjem mesecu. Kolektivna pogodba govori le o neto zneskih in se ne dotika bruto plač oziroma obremenitev osebnih dohodkov. Samostojni sindikati Hrvaške menijo, da je podpis splošne kolektivne pogodbe, ki so jo izsilili z grožnjo splošne stavke, velika zmaga demokracije.

F. K.

KONZUMI

KONZUM d.o.o.

PONUDBA SINDIKATOM PODJETIJ

Na zalogi imamo večje količine tehle artiklov:

1. Sladkor, 50 kg	69,60 SIT/kg
2. Sladkor	80,00 SIT
3. Makaroni Ceres, štiri vrste	79,00 SIT
4. Pralni prašek Weisser Riese, 3 kg	599,00 SIT
5. Sadni sirupi različnih okusov	195,00 SIT
6. Sardele v olju, 125 g	60,00 SIT
7. Tune fileti v olju, 125 g	94,00 SIT
8. WC papir, 8 rolic	185,00 SIT
9. Milo: Oaza, Solea, 150 g	70,00 SIT

Sindikalni zaupniki lahko želene količine naročijo pisno na naslov: Konzum d.o.o., Linhartova 13, Ljubljana, ali po faksu 061-110-338. Za informacije nas pokličite po telefonu 061-320-963!

Danes naročeno, jutri pripeljano, plačano pri prvi plači!

Živko Rus, direktor Konzuma

PRIROČNIKI ZA SINDIKALNE ZAUPNIKE, STROKOVNE SLUŽBE PODJETIJ IN POSAMEZNIKE

● več avtorjev:

KAKO UVELJAVITI SPLOŠNO KOLEKTIVNO POGODBO V PRAKSI

Navodila – Splošna kolektivna pogodba za gospodarstvo. Cena 520,00 SIT

● Gregor Miklič

NOVA DELOVNA ZAKONODAJA

Prečiščeno besedilo Zakona o delovnih razmerjih in Zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti s komentarjem. Cena 520,00 SIT

● Mira Becele

STANOVANJSKA RAZMERJA PO NOVEM

Priročnik za lastnike stanovanj in za tiste, ki bi to radi postali... Stanovanjski zakon s komentarjem in primeri praktične uporabe njegovih določil

Cena 520,00 SIT

NAROČILNICA ZA KNJIGE – PRIROČNIKE

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročamo

..... izv. ● Kako uveljaviti	 izv. ● Moje pravice na
..... izv. ● Stanov. razmerja	 izv. ● Nova del. zakon.
..... izv. ● Delavci in uprav.	 izv. ● Plačni sistem
..... izv. ● Rokovnik–priročnik '93	

Od 1. 2. 1992 se za knjige zaračunava 5-odstotni prometni davek.

Naročeno mi pošljite na naš naslov:

Ulica, poštna št. in kraj:

Ime in priimek podpisnika:

1. Račun bomo plačali v zakonitem roku.
2. Kot ind. kupec bom plačal po povzetju.

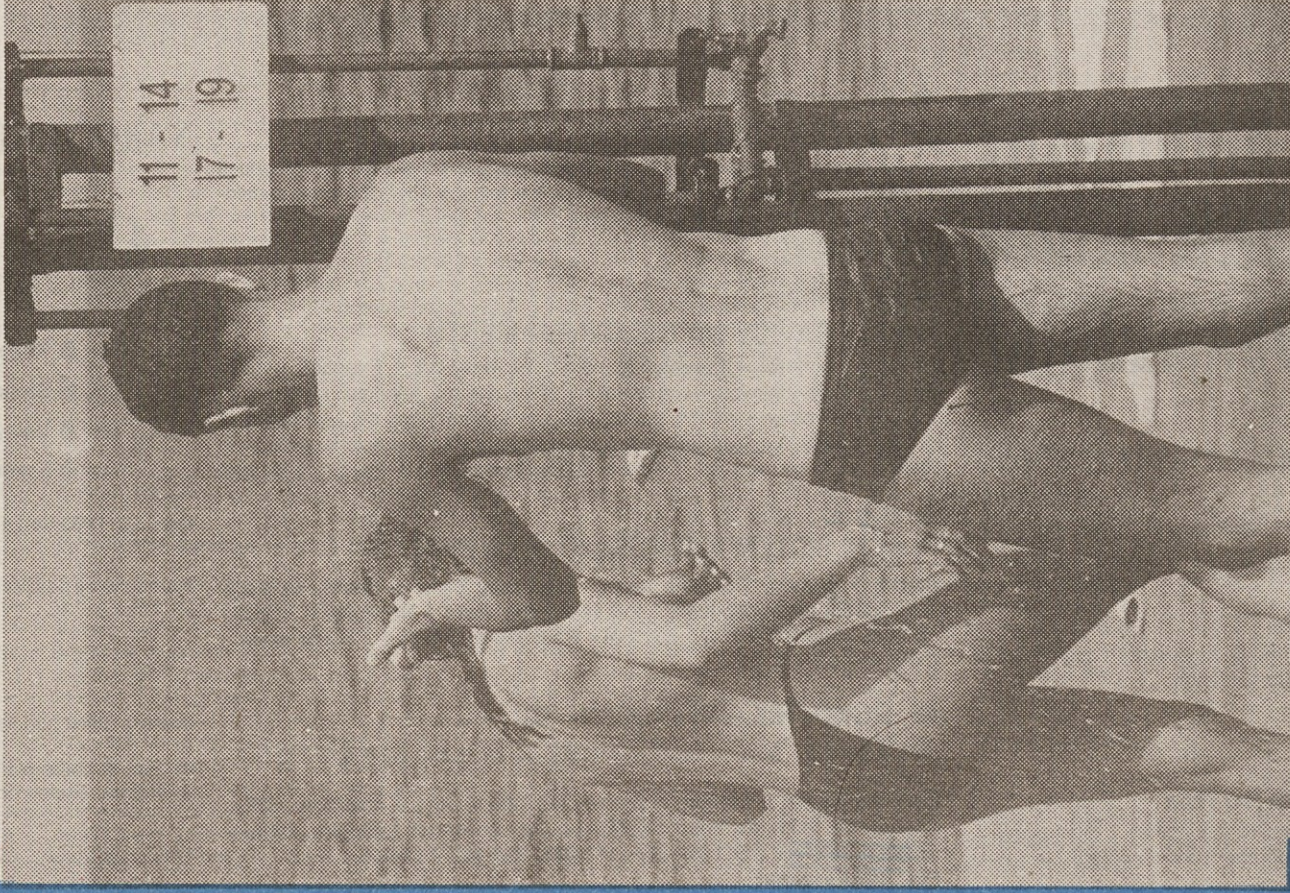
Dne:..... Žig.....

Podpis naročnika

ZAUPNIK

pocitniški

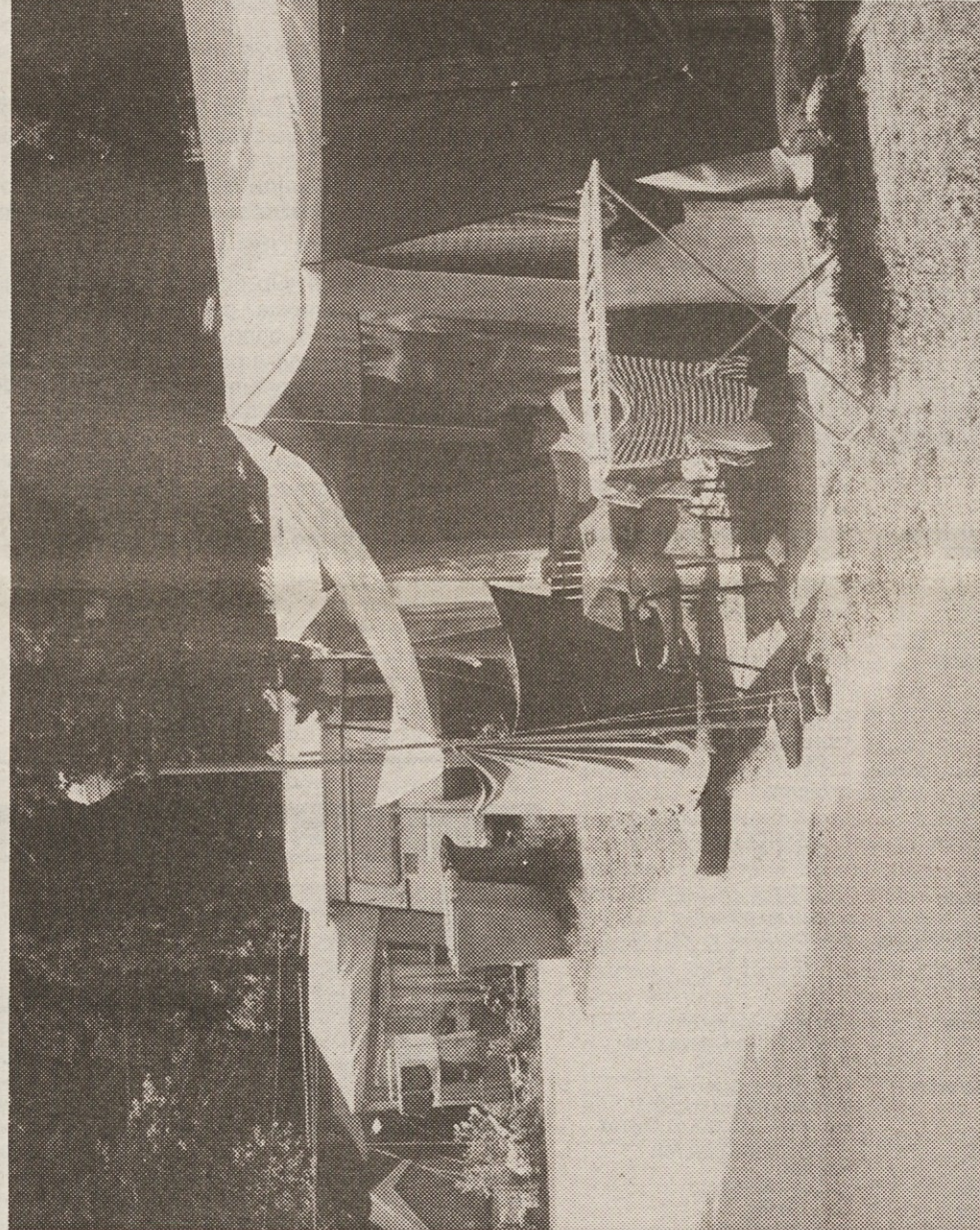
21. avgusta 1992

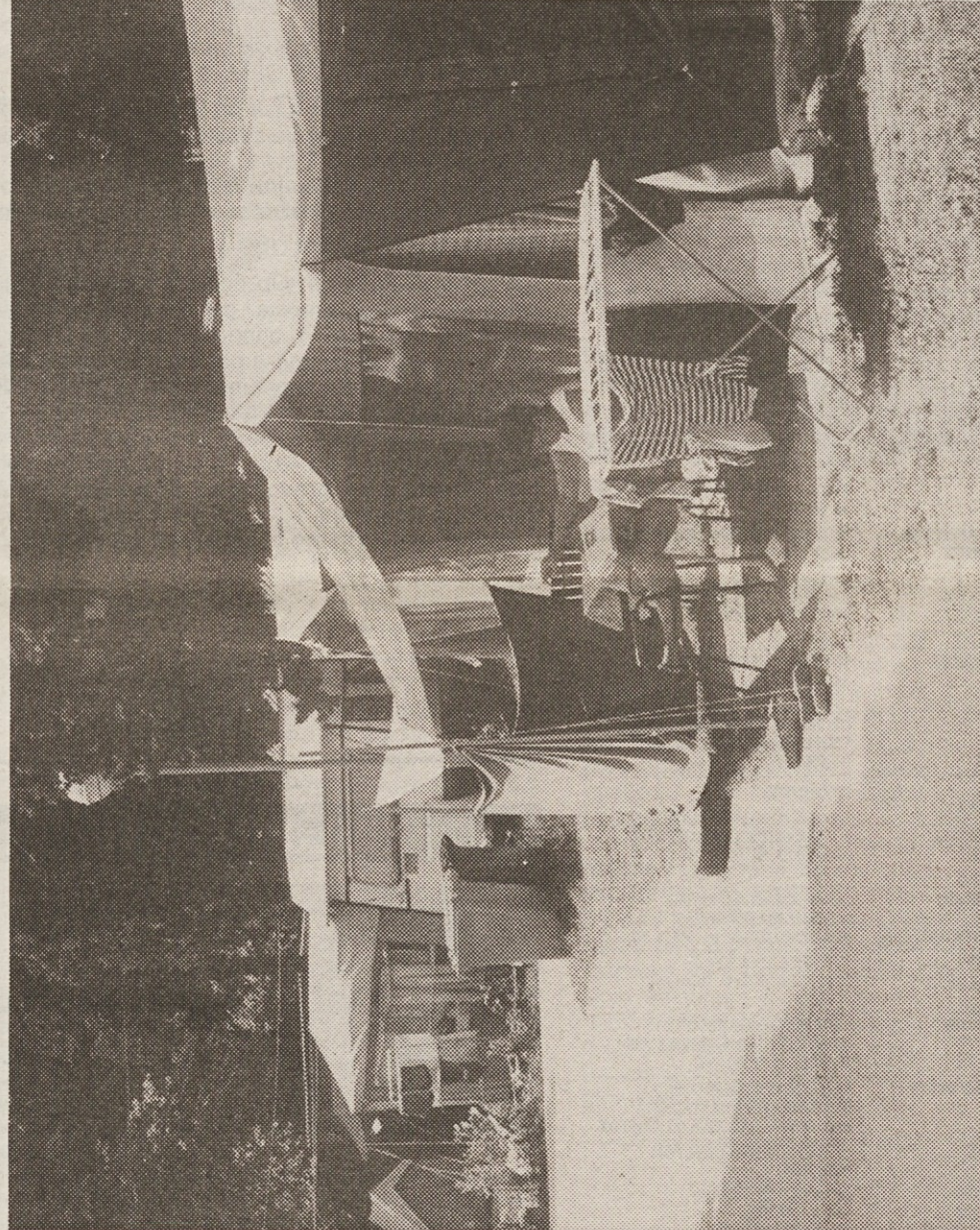
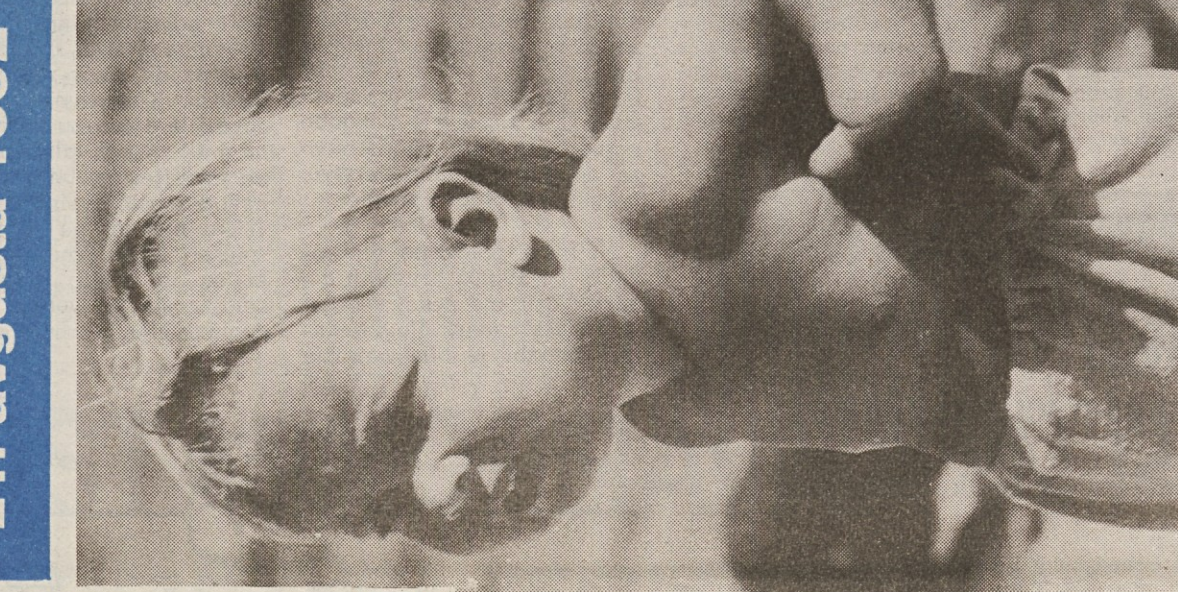
ČE bi sindikalni šefi jemali Zaupnik še bolj resno...

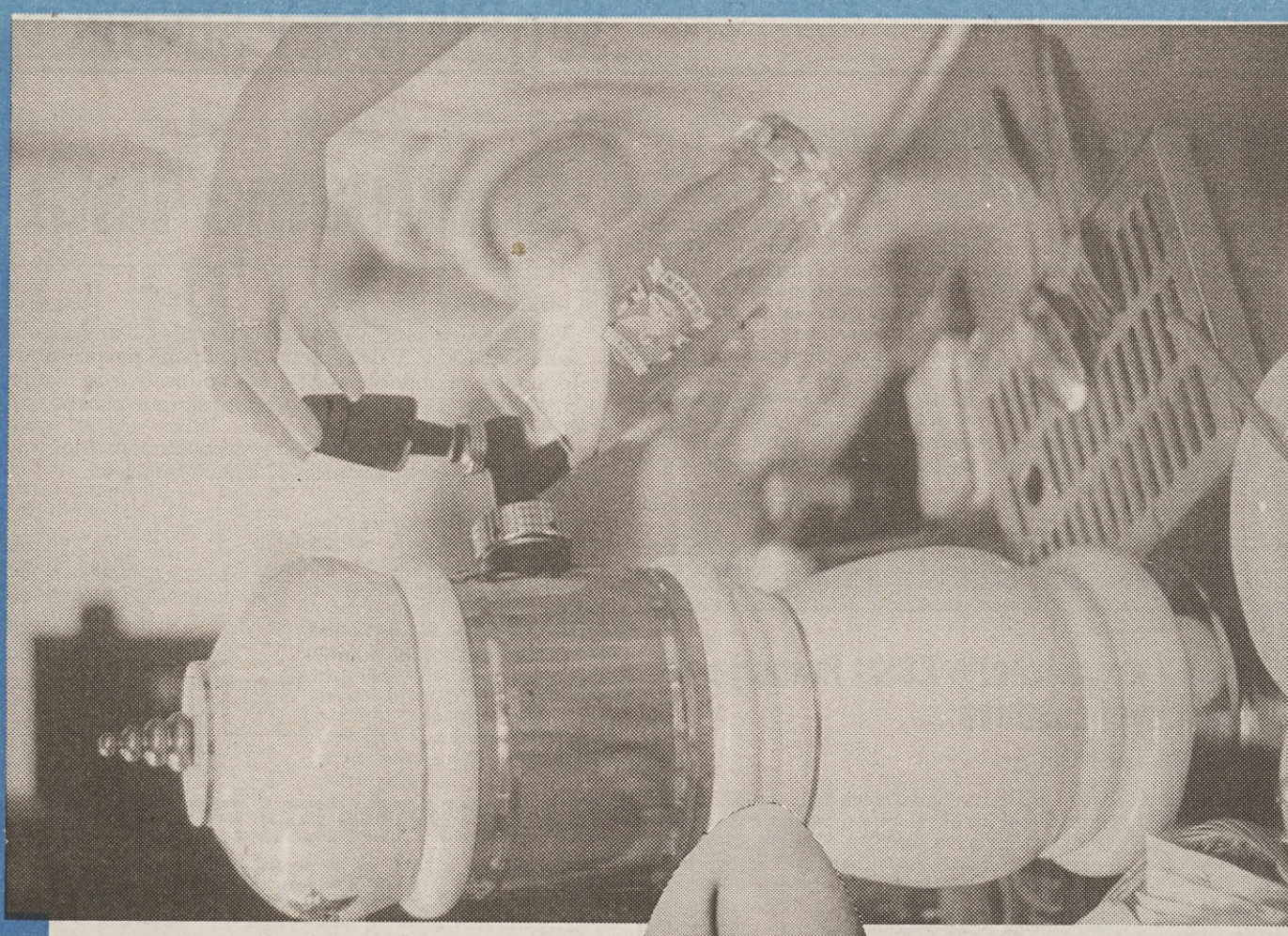
ČE bi sindikalisti v tovarnah to dojeli in ga res obešali na vidna mesta...

ČE ... Res, ta presneti »če«! Ker je očitno večina teh »Čejev« na dopustu in se jim ne zdi vredno svojim članom sporočiti česa pomembnega, smo mi Zaupnik vendarle vzeli zares in vam ga pripravili v pocitniški obleki.

ČE ... Res, ta presneti »če«! Ker je očitno večina teh »Čejev« na dopustu in se jim ne zdi vredno svojim članom sporočiti česa pomembnega, smo mi Zaupnik vendarle vzeli zares in vam ga pripravili v pocitniški obleki.

ČE bi delavci spoznali, kako vražje jim gre za nohte in kako jim lahko pomaga le še sindikat in kajpak obvesčenost...

ČE bi nam pomagali oblikovati Zaupnik še boljše, bolj vsebinsko in odmevno...

ATRIS

Borza sindikalnega turizma

BORZNO SPOROČILO ŠTEVILKA 31

ATRIS – BORZA SINDIKALNEGA TURIZMA sprejema ponudbe prostih počitniških možnosti, posreduje proste zmožljivosti, organizira zamenjavo, nakup ali prodajo počitniških objektov, stanovanj, bungalovov, prikolic in drugih možnosti.

Pišite nam ali telefonirajte na (061) 326-982 ali 322-975; naš telefaks je (061) 317-298; žiro račun 50101-601-92077 – Atris. Poslovni čas za stranke vsak delovnik od 9. ure do 15.30.

A. POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI VAM JIH NUDIMO

Hribi

1. Sobe v Kranjski Gori – s TWC, za dve, štiri ali pet oseb. Cene nočitve od 10 do 15 DEM, polpenzion 25 do 29 DEM. Telefon (061) 310-047.

2. Apartmaji v Kaninski vasi – Bovec – dvo- ali enoposteljni apartmaji v celoti opremljeni za 4 oz. 5 oseb v mesecu septembru. Cena dnevnega najema od 23 do 26 DEM v toarski protivrednosti. Če ste pripravljeni za mala pleskarska dela, pa lahko tedenski najem dobite brez plačila.

3. Planinski dom Kisovec na Mali Planini – tri- in štiriposteljne sobe, primerno tudi za skupine do 40 oseb. Polni penzion 1250 tolarjev. Za goste je pripravljen program celodnevni aktivnosti.

4. Dom v Planici – dvo-, tri- in štiriposteljne sobe. Penzion 15 DEM. Termini po 15. avgustu.

Zdravilišča

1. Bivalni kontejnerji v Podčetrku – za 4 osebe, cena 45 DEM v toarski protivrednosti. Termini v septembru.

2. Naravno zdravilišče »Triglav« Mojstrana – bivanje v dvo-, tri- ali štiriposteljni sobah. Cena polnega penziona 24 DEM, polpenzion 21 DEM. Cene za šole v naravi: za predšolske otroke 13 DEM, za osnovnošolce 15 DEM in za dijakke do 18. leta 16 DEM.

3. PRIKOLICA – Dolenjske toplice, od 24. do 31. avgusta, za 4 osebe, cena dnevnega najema 26 DEM v toarski protivrednosti.

Koledar prireditev v Sloveniji

22. 8.–30. 8. GORNJA RADGONA	30. MEDNARODNI KMETIJSKO ŽIVILSKI SEJEM KMETIJSKO ŽIVILSKI SEJEM	LJUBLJANSKI SEJEM PE GORNJA RADGONA, CESTA NA STADION 2, 69250 GORNJA RADGONA, tel.: 069/61-000
22. 8. KOKRICA PRI KRANJU	VEČER OB BAJERJU KULTURNO ZABAVNA PRIREDITEV S SPUSTOM LUČK PO BAJERJU	TD KOKRICA, PARTIZANSKA POT 17, 64000 KRANJ, tel.: 064/217-333
22. 8. PTUJ	PREŽIKUS V PLOVANJU – DELFINČEK	ŠPORTNA ZVEZA PTUJ, ČUČKOVA, 62250 PTUJ, tel.: 062/771-745
22. 8. ROGLA	KOVAŠKI PIKNIK	RTC UNIOR, KOVAŠKA 12, 63214 ZREČE, tel.: 063/754-322
22. 8. ZREČE	SREČANJE GOSARJEV IN RAZSTAVA GOS V HOTELU TERME ZREČE	RTC UNIOR, KOVAŠKA 12, 63214 ZREČE, tel.: 063/761-431
23. 8. GORNJA RADGONA	VELIKE KONJSKE DIRKE ŠPORTNA PRIREDITEV V OKVIRU 30. MEDNARODNEGA KMETIJSKO ŽIVILSKEGA SEJMA	LJUBLJANSKI SEJEM PE GORNJA RADGONA, CESTA NA STADION 2, 69250 GORNJA RADGONA, tel.: 069/61-000
23. 8. PREDDVOR	6. DRUŽINSKI POHOD NA JAKOB NAD PREDDVOROM POHOD, DRUŽABNE IGRE	TD PREDDVOR, 64205 PREDDVOR, tel.: 064/45-023
29. 8.–30. 8. IDRIJA	ČIPKARSKI FESTIVAL PRAZNIK KLEKJARIC IN IDENTITETE PROSTORA	ORGANIZACIJSKI ODBOR TD IDRIJA, TRG M. TITA 10, 65280 IDRIJA, tel.: 065/71-757
DATUM, KRAJ	PRIREDITEV	INFORMACIJE
29. 8.–30. 8. IDRIJA	DIRKA PO MTB TRANSVERZALI OTVORITEV TRANSVERZALE Z GORSKIMI KOLESI	KOLESARSKI PROGRAM OTZ IDRIJA, 65280 IDRIJA, tel.: 065/71-757
29. 8.–30. 8. OTOČEC	LOKOSTRELSTVO V DISCIPLINI ANIMAL ROUND DRŽAVNO LOKOSTRELSKO TEKMOVANJE	KRKA – LOKOSTRELSKI KLUB NOVO MESTO, GERMOVA 3, 68000 NOVO MESTO, tel.: 068/21-000
29. 8.–30. 8. PORTOROŽ	PRVENSTVO PORTOROŽA NAVIGACIJSKA REGATA, OLIMPIJSKI TRIKOTNIK KLASSE OPEN	JAHTNI KLUB PORTOROŽ, 66320 PORTOROŽ, tel.: 066/74-581
29. 8. ROGAŠKA SLATINA	MEDNARODNI PLESNI TURNIR KRISTALNA DVORANA	ROGAŠKA ZHT – PRIREDITVE ZDRAVILIŠKI TRG 14, 63250 ROGAŠKA SLATINA, tel.: 063/814-930
30. 8. GORNJA RADGONA	VELIKA PARADA KMEČKIH DEL IN OBIČAJEV	LJUBLJANSKI SEJEM PE GORNJA RADGONA, CESTA NA STADION 2, 69250 GORNJA RADGONA, tel.: 069/61-000
30. 8. TRŽIČ	GORSKI TEK NA JAVORNIK	ŠPORTNO DRUŠTVO LOM, LOM, 64290 TRŽIČ
30. 8. VERŽEJ	KOZJE DIRKE ZABAVNA PRIREDITEV	OK VERŽEJ, 69241 VERŽEJ
30. 8. ŽELEZNE DVERI	POSTAVLJANJE KLOPOTCA VELIKANA VINSKA CESTA V ŽELEZNIH DVERIH	MILAN BELEC DO ŽELEZNE DVERI, ŽELEZNE DVERI, 62270 ORMOŽ, tel.: 062/714-096
31. 8.–6. 9. LJUBLJANA	VINO 92 38. MEDNARODNI VINOGRADNIŠKO-VINARSKI SEJEM	LJUBLJANSKI SEJEM, DUNAJSKA 10, 61000 LJUBLJANA, tel.: 061/111-122

VSAK DAN V VEČERU

VELIKA NAGRADNA IGRA

VEČER

VEČER

VEČER

VEČER

Renault 5, pohištvo, televizorji, pralni stroji, mali gospodinjinski aparati, vrtni kamini, armature, svetila, trezorji,....

Vsak teden nova prilika za bralce Večera!

Nagrade tedensko, VEČje mesečno, še VEČje v super nagradnem žrebanju!

Vse o nagradni igri in nagradah vsak ponedeljek v dnevniku Večer!

JEKLO AVTOHIŠA
TEHNA BELGIANSKA 12 MARIBOR

RENAULT
Avto žnjelja

VEČER

Morje

1. Počitniške hišice v Bašaniji, Savudrija: objekti s 4 sobami s po 4 ležišči. V vsakem objektu so skupne sanitarije. Termini v avgustu. Cena penziona 22 DEM v toarski protivrednosti. Posebna ponudba od 22. avgusta dalje.

2. Počitniška stanovanja v Maredi pri Novigradu: dvosobno stanovanje v počitniškem naselju, v celoti opremljena, trgovina v naselju, plaža idealna za otroke, možnost bivanja za 5 oseb. V sezoni 35 DEM. Termini po 21. avgustu.

3. Oddih v Poreču – možnosti najema apartmajev v **Lanterni, Picalu** po 28. avgustu. Cene od 29 do 53 DEM. Apartmaji imajo opremljeno kuhinjo, bivalni prostor, spalnico, kopalnico in verando oziroma balkon.

Polpenzijska ponudba na otoku **Sv. Nikola pri Poreču:** 22 DEM na osebo – dvoposteljni apartmaji s TWC.

4. Dom v Portorožu – eno-, dve- ali triposteljne sobe, etažni TWC. Sedemdnevni termini do 27. avgusta. Cena penziona 25 DEM, otroci do 3. leta brezplačno, do 10. leta 50% popusta.

Turistična taksa 41 SIT. Ugodne možnosti za športno rekreacijo.

5. Počitniški dom v Fiesi – ob obali prijetnega zaliva, tri- in štiriposteljne sobe, etažne sanitarije. Cene: penzion odrasli 30 DEM, otroci do 10. leta 25 DEM v toarski protivrednosti. Turistična taksa ni vključena.

6. DVOSOBNI APARTMA v Maredi pri Novigradu – v mesecu septembru. Praviloma sedemdnevni termini, cena 25 DEM v toarski protivrednosti. Možnost plačila v dveh obrokih.

7. Dvosobni apartma LOPARI – Mali Lošinj.

Sedemdnevni ali daljši termini v septembru, cena 25 DEM v toarski protivrednosti. Možnost plačila v dveh obrokih.

Prikolice

1. Prikolica v AC Izola – opremljena za 4 osebe, baldahin, senčna lega. Desetdnevni termini v avgustu, cena 1.500 SIT. Cena septembra 1.300 SIT.

2. Prikolica AC Ankaran – za 4 osebe, cena po 10. septembru je 1.600 SIT na dan.

B. PROdamo

Več apartmajev v Kaninski vasi prodamo, apartmaji so enosobni in trisobni. Cena ca. 1350 DEM za m².

C. ENODNEVNI IZLET V SLOVENSKEM PRIMORJU

Celodnevno križarjenje z barko; ribji piknik, kosilo, sončenje. Skupine od 15–40 oseb.

Primerno za sindikalne izlete po slovenski obali. Cena 2000 tolarjev na osebo. Možnost kvalitetnih poslovnih aranžmajev.

Informacije gostom ATRIS-a

PLAČILNI POGOJI: Ob potrditvi rezervacije takoj plačate 30% celotnega zneska, preostali del pa mora biti poravnani 12 dni pred pričetkom letovanja. Pri odpovedi, daljši od 30 dni za že rezervirani oddih, zaračunamo stroške poslovanja in nastale stroške. Pri odpovedi, krajši od 15 dni, zaračunamo stroške in 20% celotnega zneska. Pri krajših odpovednih rokih zahtevamo plačilo v celoti.

Cene veljajo le za že v celoti plačane aranžmaje, če se te ne spremenijo za več kot 10%. Po vplačilu gostje prejmejo našo napotnico. **Prosimo za pravočasno odpoved: najmanj 15 dni pred začetkom letovanja.**

Želim vam prijetno bivanje, kjerkoli ste – Borza sindikalnega turizma.

*direktor borze
Metod Zalar*

ŽIVLJENJE TEČE...

Piše:
Mag. Aleksej Cvetko

Izplačevanje dajatev (II)

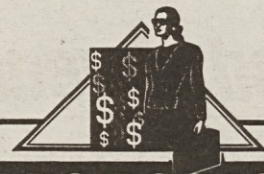
Uživalec pokojnine, ki ponovno sklne delovno razmerje ali je imenovan ali izvoljen za nosilca javne ali druge funkcije, za katero prejema plačo oziroma nadomestilo plače, ali začne opravljati dejavnost, na podlagi

katere je zavarovan, s tem ponovno pridobi lastnost zavarovanca, zato se mu v tem času pokojnina ne izplačuje. Izjema so le učivalci pokojnine, ki pričnejo ali nadaljujejo samostojno umetniško ali drugo kulturno dejavnost, dejavnost izumitelja ali avtorja tehničnih izboljšav ali kmetijsko dejavnost, saj se jim na njihovo željo pokojnina izplačuje tudi v tem času. Zato pa se jim ta čas ne upošteva za odstotno povečanje že uveljavljene pokojnine oziroma za novo odmero pokojnine.

V 194. členu Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju je določeno, da se dajatve iz invalidskega zavarovanja ne izplačujejo učivalcu, ki brez opravičenega razloga ne pride v določenem času na zdravniški pregled zaradi ponovne ocene delovne sposobnosti ali telesne okvare. Zadržana dajatve se izplača, če uživalec pride na pregled v 30 dneh po določenem datumu. Če pa pride na pregled kasneje, se mu zadržane dajatve ne izplačajo, ampak se mu prično na novo izplačevati od prvega naslednjega dne naslednjega meseca po tem, ko je prišel na pregled.

Čeprav se zdi citirani člen dovolj jase in verjetno tudi praktična uporaba njegovih določil ne bo sporna, se postavlja vprašanje, zakaj tak člen sploh je v zakonu in če že je, ali ni morda v razkoraku z definicijo invalidnosti, ki jo prav tako določa isti zakon. Ni namreč jasno, ali naj bi se z določilom tega člena uvajal kontrolni pregled ali morda ponovni pregled, predvsem pa ni zanj nobene potrebe. Po definiciji je invalidnost podana, če nastane pri zavarovancu zmanjšanje ali izguba delovne zmožnosti za delo na delovnem mestu, na katerega je bil zavarovanec trajno razporejen pred nastankom teh sprememb zaradi trajnih sprememb v zdravstvenem stanju, ki so posledica poškodb pri delu, poklicne bolezni, poškodb izven dela ali bolezni, ki jih ni mogoče odvrniti z zdravljenjem ali z ukrepi medicinske rehabilitacije. Že iz te definicije jasno izhaja, da je prvi bistveni pogoj za nastanek invalidnosti trajno spremenjeno zdravstveno stanje in da invalidnosti ni, dokler je možno pričakovati izboljšanje zdravstvenega stanja. Zdravstvenega stanja, ki je ugotovljeno kot trajno, pa, razen če ne moremo zaupati strokovnim mnenjem zaradi posebnosti obolenja, ni potrebno ponovno preverjati, vsaj ne do takrat, ko pride do morebitnega poslabšanja; zaradi poslabšanja zdravstvenega stanja pa je tako ali tako možen nov postopek na predlog zavarovanca, njegovega lečečega zdravnika ali pristojne zdravniške komisije. Tudi ugotavljanje stopnje telesne okvare s kontrolnim oziroma ponovnim pregledom ni primerno. Morebitne možnosti za izboljšanje oziroma zmanjšanje telesne okvare zaradi medicinskih posegov bi morale biti urejene v novem seznamu telesnih okvar, kjer bi lahko z ustreznim razponom v odstotkih razrešili probleme, zaradi katerih uvajamo oziroma ohranjamo prakso, ki v ničemer ne povečuje pravne varnosti zavarovancev.

Neizplačani, a že zapadli zneski dajatev iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja se po smrti učivalca oziroma zavarovanca podedujejo in se izplačajo dedičem na podlagi ustreznih dokazil.

POT DO BOGASTVA

DELAVSKA HRANILNICA, d.o.o.

Ljubljana, Dalmatinova 4 nudi od 1. 7. 1992 naprej sindikatom, društvom, družbenim organizacijam, krajevnim skupnostim, dobrodelnim organizacijam, obrtnikom, majhnim pravnim osebam in pravnim osebam

nove obrestne mere na revalorizirano osnovo
Revalorizacijska stopnja za avgust 1992 znaša 2,0% mesečno, preračunano na letni nivo 26%.

Obrestne mere za toarske depozite so:

		MESEČNE	LETNE
vezava sredstev na odpoklic	40%–45%R	0,8%–0,9%	9,86%–11,16%
vezava sredstev nad 1 mesec	R + 1%–3%	2,08%–2,25%	27,26%–29,78%
vezava sredstev nad 2 meseca	R + 3%–4%	2,25%–2,33%	29,78%–31,04%
vezava sredstev nad 3 mesece	R + 4%–5%	2,33%–2,41%	31,04%–32,30%
nad 12 mesecev	R + 8%–11%	2,65%–2,88%	36,08%–39,86%

Posebna ugodnost za privatne osebe

za vezavo sredstev

od 31 do 90 dni:

do 10.000,00 SIT	R + 6%	2,49%	33,56%
od 10.001,00 SIT	R + 7%	2,57%	34,82%
do 50.000,00 SIT	R + 8%	2,65%	36,08%

KREDITNA PONUDBA

kratkoročni krediti privatnim osebam z rokom vračila 6 mes.	R + 18%	3,41%	48,68%
kratkoročni krediti privatnim osebam v višini 300% od vezanih sredstev z rokom vračila 12 mes.	R + 10%	2,81%	38,60%
polog se obrestuje z	40% R	0,80%	9,86%

komisijski krediti pod pogoji, ki jih naroči naročnik. Kredite lahko dobijo delavke in delavci, člani tistih sindikatov, ki svoja sredstva varčujejo v Delavski hranilnici.

kratkoročni krediti pravnim in drugim osebam	od R + 20% – R + 30%	3,55%–4,24%	51,20%–63,80%
--	----------------------	-------------	---------------

POHITITE TER VARNO NALOŽITE SVOJ PRIHRANEK ALI PA REŠITE SVOJO POTREBO PO KREDITIH.

NAŠE GESLO JE KAKOVOST SO LJUDJE!

Dodatna pojasnila lahko dobite na sedežu Hranilnice, tel. 061 312-098, 316-881.

OBRATNA AMBULANTA

Prim. doc.
dr. Anton Prijatelj

Nevarnosti v gorah

Vse tiste, ki bodo letos šli na dopust v naše hribovite predele, moram opozoriti da tudi njim prete nevarnosti. Še posebej takrat, kadar se zagledajo v vršace in hočejo preizkusiti svoje moči rekoč: »Saj je

lepo vreme in to lahko pot do vrha zmorem.«

Vsi ti morajo vedeti, da za pot navzgor potrebujejo mnogo več kondicije kot za sprehode po ljubljanskem Tivoliju. Tisti, ki od časa do časa gredo na Šmarno goro, že imajo malo več kondicije. Če se pa lotimo hoje na Triglav, potrebujemo mnogo več kondicije. Z vzponom brez nje spravljamo v nevarnost svoje zdravje.

Poleg kondicije potrebujemo tudi primerno opremo. Zlasti obutev. Teniški copati ali tako znane adidaske niso za pot v hribe. Seveda pa tudi novi čevlji niso primerni. Če smo tako nerodni, da gremo z novimi čevlji na pot, si lahko prislužimo bolečo kazen žulje, navadne ali celo krvave.

Vedeti moramo tudi, da se vreme v hribih lahko bliskovito spremeni. Če smo šli zjutraj na pot v soncu, se ne smemo zanašati, da bo tako lepo vse dan. Lahko se ulije ploha in nas premoči do kože. Hoja v popolnoma premočni obleki pa ni ne zdrava ne prijetna! Se besedo ali dve o hrani ir pijači, v tistih daljnih časih, ko smo živeli na karte, smo morali prav vsi prehrano za pot v hribih nositi s seboj, kar ni bilo niti prijetno niti lahko. Sedaj imamo planinske postojanke, ki so dobro oskrbljene. Vseeno pa svetujem, da imejte v nahrbtniku malico. Če pa ste leni za prenašanje, vzemite s seboj vsaj nekaj kosčkov tiste snovi, ki je nabita z energijo in praviho, da je rešila življenje marsikateremu planincu, ki je zašel in moral prenočiti ali bivakirati: ČOKOLADA. Pa še nekaj: menim, da v planinski koči nekoč dejali, da vso pot ne smemo prav nič piti, ampak se smemo pošteno odžejati šele na koncu poti, bi danes svetoval, da se med potjo lahko po malem odžejamo. Popiti moramo toliko tekočine, kot smo jo izgubili s potenjem.

Pijačo le nesimo s seboj na pot. Ne smemo se zanašati na čiste in sveže studence, kot smo se v naši mladosti. Tudi v gorah smo uspeli okolje onesnažiti, še posebej vodo.

Mnogi poskrbijo, da je v nahrbtniku vedno dovolj alkohola ali točneje alkoholnih pijač. Ne smem reči, da ne smemo popiti ali vzeti s seboj prav nič alkohola. Vendar ne pretiravati. Če se ga nalezemo pred odhodom na dolgo turo, se pot ne bo dobro končala. Žeja je na poti včasih huda. Čeprav so nekoč dejali, da vso pot ne smemo prav nič piti, ampak se smemo pošteno odžejati šele na koncu poti, bi danes svetoval, da se med potjo lahko po malem odžejamo. Popiti moramo toliko tekočine, kot smo jo izgubili s potenjem.

O markacijah, bližnjicah, hoji kar povprek pa ne bi govoril, to prepuščam drugim. Poudarim naj le, da se nesreče zgodijo ravno pri nepravilnem prečkanju poti, pri neupoštevanju navodil in, kot vedno, pri predznosti.

Ponekod si vendarle manejo roke

Koledarskega poletja resda še ni konec, zagotovo pa so za nami letošnje počitnice. In tudi letošnja turistična sezona. Ne le prvo deževje, ki si ga vsi po vrsti želimo kot še nikoli, tudi datum z vonjem po jeseni bo do dobra spraznil naše letoviške kraje. Ob morju in tudi v gorah bomo sicer še srečali osamljene zamudnike, vendar je za letos turistične sezone v glavnem konec. S posezono pa si tudi v najboljših letih, ko smo bili še kako zanimivi za goste z vseh vetrov, nismo kaj dosti pomagali. Po vsej verjetnosti smo svojim gostom nudili premalo.

Za letošnje turistično poletje v Sloveniji je značilno več stvari. Predvsem to, da je bila sezona kratka. In da smo gostili precej manj tujcev kot včasih. V precejšnji meri pa so si naša letovišča letos pomagala z domačimi ljudmi, ki so se iz tega ali onega razloga odpovedali svojemu tradicionalnemu počitnikovanju na srednjem ali južnem Jadranu. Ne glede na večje število domačih turistov pa bo skupno število gostov manjše kot leta 1990, ko na ozemlju nekdanje Jugoslavije še ni bilo vojne. In že to leto turistično gospodarstvo ni bilo kdo ve kako veselo svojega izkupička.

Značilno za letošnje slovensko poletje je vsekakor tudi to, da celo razbeljen avgust, ko je sonce grelo kot že dolga leta ne, ni napolnil vseh turističnih zmogljivosti. Nekoč v času feragosta nikjer ni bilo moč dobiti proste sobice. Letos je bilo drugače. Ne le pri zasebnikih, celo v hotelih je bilo marsikje še dovolj prostora. Nekateri kraji so se sicer lahko pohvalili s pravim navalom. Vendar še zdaleč ne vsi tako kot včasih. Tudi razbeljeno sonce ni šlo dovolj na roko slovenskemu turističnemu gospodarstvu.

Ob skrčenju sindikalnih turističnih zmogljivosti smo bili na pomlad prepričani, da bomo poleti vsaj domove, ki so nam ostali, dodobra napolnili. Pa smo se tudi pri teh napovedih ušeli. Mnogi

delavci so si sicer privoščili dan ali dva osvežujočega kopanja v morju ali v kakem jezeru, večina pa je ostala v času svojega dopusta lepo doma. Seveda ne zato, ker so tako hoteli in ne marajo oziroma ne potrebujejo počitnic. Še zdaleč ne. Poglavitni vzrok za neizkoriščene turistične zmogljivosti so cene. Ali pa mizerne plače slovenskih delavcev. Saj je konec koncev vseeno. Dejstvo je, da človek s povprečnim osebnim dohodkom ali celo nekoliko boljšim niti pomisliti ne more na spodoben hotel. In v mnogih primerih tudi na sindikalni počitniški dom ne. Še posebej, če ima družino.

Včasih, ko smo sicer bolje zaslužili, pa še vedno ne dovolj dobro, da bi si lahko na počitnicah kaj dosti privoščili, so naše turistično gospodarstvo reševali tujci. Prišli so od vsepovsod in si pri nas privoščili vse, kar smo jim nudili. Letos so nas ti cenjeni petičneži kajpak pozabili, saj ne vedo oziroma niso povsem prepričani, da je Slovenija varna država. Na vhodih v našo deželo namreč še vedno piše Jugoslavija. To je sicer žalostno, vendar tako je. In še precej časa bo minilo, da si bomo znova pridobili nekdanji sloves varne države.

Zato bi se kazalo s tem sprijazniti in računati, da bomo morda morali biti zadovoljni z domačimi gosti še nekaj let. Morda manj. Do takrat pa bi vsekakor kazalo dobro premisliti o nadaljnji cenovni politiki v turističnem gospodarstvu. Saj ne da bi navijali za razprodajo. Še zdaleč ne. Toda ali ni bolje vnovčiti ležišče za malo denarja, kot pa ostati povsem praznih rok? Ali ni boljše manjši zaslužek od nikakršnega?

Ne pozabimo, da so bila letos slovenska letovišča, kjer niso pretiravali s cenami, zelo dobro obiskana. Pa tudi tega ne, da prihodnje leto ne bo šlo slovenskemu delavcu nič bolje, kot mu gre letos.

Andrej Ulaga

Dopustovanje s priokusom šarma. In tudi poceni povrhu. Slika: Sašo Bernardi

Pol milijona mark pomoči

Rotary klub Ljubljana ima novo vodstvo. Predsednik kluba, ki ima 35 članov, predstavnikov različnih poklicnih skupin, je postal ljubljanski odvetnik Peter Breznik.

Kljub je v preteklem letu iz sklada humanitarne pomoči, ki ga vzdržuje s pomočjo mednarodnega Rotaryja, najbolj potrebnim namenil več kot pol milijona nemških mark. Med pomembnejšimi projekti so bili dvigalo za invalide v ljubljanski operi, oprema za slovenske zdravstvene ustanove in seveda pomoč žrtvam

vojne v Sloveniji in na Hrvaškem. S temi akcijami si je Tone Glavan, ki je vodil ljubljanski klub v letu 91/92, zaslužil najvišje mednarodno Rotaryjevo priznanje Paul Harris Fellows.

V Sloveniji je danes rotarijanstvo, ki je bilo v socializmu zatrto, že v polnem razmahu. Poleg ljubljanskega deluje še klub na Bledu, v ustanavljanju pa sta kluba v Portorožu in Mariboru. Med pomembnejšimi akcijami ljubljanski rotarijanci napovedujejo nadaljnjo pomoč žrtvam srbske agresije.

ZGODBA O NAŠI PRIHODNOSTI

Herman Kahn, vplivni ameriški futurolog, je v svojem delu The Next 200 Years že sredi sedemdesetih let (1976) povsem upravičeno opozarjal, da bo ob koncu stoletja turizem postal ena izmed najpomembnejših, če ne celo najpomembnejša gospodarska dejavnost.

Leta 1990 je svetovni turizem zajel 400 milijonov ljudi, turistični dohodek pa je presegel 200 milijard ameriških dolarjev. Deset let kasneje lahko predvidevamo 500 milijonov ljudi in 300 milijard dolarjev dohodka od turistične dejavnosti. Ekonomisti vedo, da je turistični proizvod eden najbolj kompleksnih in multiplikativnih ekonomskih področij, ki lahko odločilno vpliva na gospodarski razvoj dežele, njeno politično moč, kulturno identiteto in naravno okolje.

Zagotovo ni nobene gospodarske dejavnosti, ki bi bila bolj odvisna od celotne sestave gospodarstva in družbe, njenega političnega položaja, naravnih danosti, splošnega kulturnega razvoja ljudi. Turistični proizvod je poleg tega najbolj dinamičen in pokvarljiv proizvod, kar jih pozna trg, zato zahteva neprestano podjetniško kreativnost, inventiven menedžment, ustrezno makroekonomsko politiko in dolgoročno strateško načrtovanje. Če je torej pred nami »take off« (Rostow) sodobnega turizma, potem njegov »vzlet« in prehod k »družbi množične turistične porabe« v devetdesetih letih ne more brez ustrezne turistične ekonomske politike in strategije razvoja.

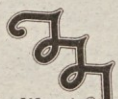
Slovenija se uvršča med večinsko skupino evropskih držav, za katere je turizem strateško pomembna gospodarska panoga ali pa mu namenijo mesto strateškega nosilca svojega prihodnjega gospodarskega razvoja. Različni analitiki in načrtovalci slovenskega gospodarskega razvoja turizem omenjajo kot najbolj razpoznavno primerjalno prednost Slovenije. Turizem naj bi temeljil na njenih prostorskih in naravnih danostih ter podjetniški sposobnosti ljudi. Njihova prodornost pa se pogosto ustavi ob trivialnih ugotovitvah o sorazvoju obmorskega, gorskega in zdraviliškega turizma, večji kakovosti turističnih storitev, privatizaciji turističnih zmogljivosti in inventivnem menedžmentu na področju turizma. Toda če smo sposobni dometi pomembnost turizma in če se hkrati že desetletja zavedamo njegovih problemov in pomanjkljivosti, zakaj Slovenija ne zmore odločilnega »vzleta« turističnega gospodarstva? Ali drugače, kakšne odločitve moramo sprejeti v devetdesetih letih, da bo turizem dejansko postal dejavnost, ki bo prinašala najmanj dve milijardi dolarjev neposrednega turističnega dohodka in bo hkrati tudi socialno bistveno prispevala k multikulturalnosti in kozmopolitizmu nasproti nacionalizmu in provincializmu mlade slovenske države?

Slika: Sašo Bernardi

Prvi problem je oblikovanje turistične razvojne in tekoče politike na lokalni, državni in mednarodni ravni, ki je rezultat strokovno tehtne in politično skrbne razprave med državo, podjetniškim sektorjem in predstavniki demokratične javnosti in porabe turističnih storitev. Vsekakor potrebuje Slovenija novo turistično strategijo, široko podporo ekonomske politike, natančno razdelavo turističnih standardov in institucij, ki bodo spodbujale podjetniško naravnost turistične ponudbe in kakovost njegovega menedžiranja na vseh področjih (planiranje in razvoj, naravno okolje, inovacije...).

Toda za našo državo turizem ni zgolj strateška gospodarska panoga, temveč področje globalnega spreminjanja naše družbene in kulturne podobe. Spoznanje, da lahko kvalitetno preživimo samo kot odprta družba, ki misli »globalno in deluje lokalno«, kot veleva stara marketinška modrost, postavlja turizem višje in globlje, kot pa bi to sprva površno sodili. Turizem je preprosto politika, kultura in biznis na drugačen način in z drugačnimi sredstvi. Ravno zaradi tega postaja turizem os 21. stoletja in prav za to gre – to je zgodba o naši lastni prihodnosti, četudi je morda nikoli ne bomo doumeli in izkoristili.

Svobodni Sindikati Slovenije

Bogomir Kovač

VSE DALJŠI KOLEKTIVNI DOPUSTI

V večini Gorenjevih podjetij imajo, takšen je pač dolgoletni običaj, poleti kolektivne dopuste, praviloma v drugi polovici julija in prvi polovici avgusta. Med njimi opravijo tudi večja vzdrževalna dela ali zamenjajo stroje in naprave, kar med rednim obratovanjem, razumljivo, ni mogoče.

Tudi letos so v Gorenjevih podjetjih že s terminskimi koledarji predvideli kolektivne dopuste. Vendar so jih v nekaterih podjetjih, zaradi razmer po razpadu trga nekdanje Jugoslavije in velikih likvidnostnih težav, podaljšali.

Najprej so bili od 20. junija do 13. julija na kolektivnem dopustu

delavci Malih gospodinskih aparatov v Nazarjah. V največjem podjetju sistema Gorenje, Gospodinskih aparatih, so imeli kolektivni dopust od 23. julija do 17. avgusta, teden dni dalj, kot so predvideli v začetku leta. Od 23. julija do 10. avgusta so bili na kolektivnem dopustu tudi delavci Gorenja Procesne opreme v Velenju; del zaposlenih, in sicer v Orodjarni, pa je delal tudi med kolektivnim dopustom. 20. julija so začeli kolektivni dopust v programu Tehnična plastika v ruškem Gorenju Metalplastu. Ker je dobršen del proizvodnje tega programa namenjen Gorenju Gospodinskih aparatov, so kolektivni dopust uskladjili z njimi. Od 20. julija do 17. avgusta

sta so bili na kolektivnem dopustu tudi delavci Gorenja Tiki v Ljubljani.

Zaposleni v programih Pohišstvo in Kopalnice v Gorenju Notranji opremi v Velenju so bili na kolektivnem dopustu od 27. julija do 8. avgusta. V programu Kopalnica so kolektivni dopust začeli teden prej, 20. julija, s tem da je prvi teden redno obratovala nova linija za dekoriranje keramičnih ploščic. V velenjskem Gorenju Elektroniki so kolektivni dopust začeli 27. julija.

Tisti, ki skrbijo za pripravo proizvodnje, so se na delo vrnili 17. avgusta, drugi pa se bodo teden dni pozneje, 24. avgusta.

Če so bili kdaj kolektivni dopu-

sti v Gorenjevih podjetjih o pravem času, so zagotovo letos, saj je v vročini, kakršno imamo, izredno težko delati. To zdaj občutijo le vzdrževalci in drugi, ki sodelujejo pri rednem preventivnem vzdrževanju strojev in naprav, pri njihovi obnovi ali zamenjavi. Obseg tovrstnih del je v primerjavi z nekaterimi prejšnjimi leti manjši, na kar vplivajo tudi zaostrene likvidnostne težave v podjetjih. Najobsežnejša dela potekajo v Velenjskem Gorenju Gospodinskih aparatih, kjer v obratu Hladilniki uvajajo proizvodnjo novih generacij hladilnikov oz. kombiniranih hladilno-zamrzovalnih aparatov.

M. L.

Aforistična tinktura

- Smo družba z neverjetnimi fakirskimi talenti. Kar naprej nas nabadajo, mi pa nič.
- Zdaj se počasi dvigamo. Na tla.
- Risali so nam lepo prihodnost, samo okvir je bil nekako premajhen.

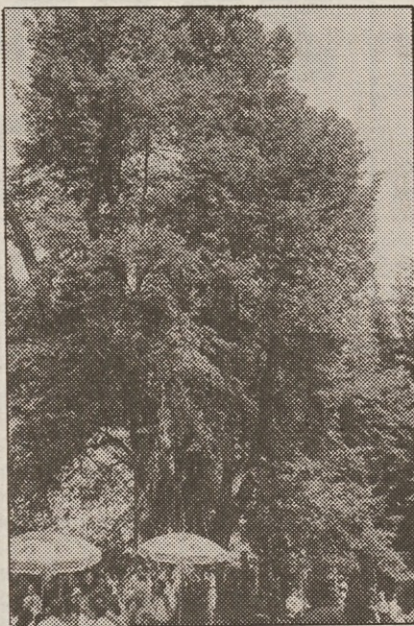
Matija Logar

POD NAJEVSKO LIPO

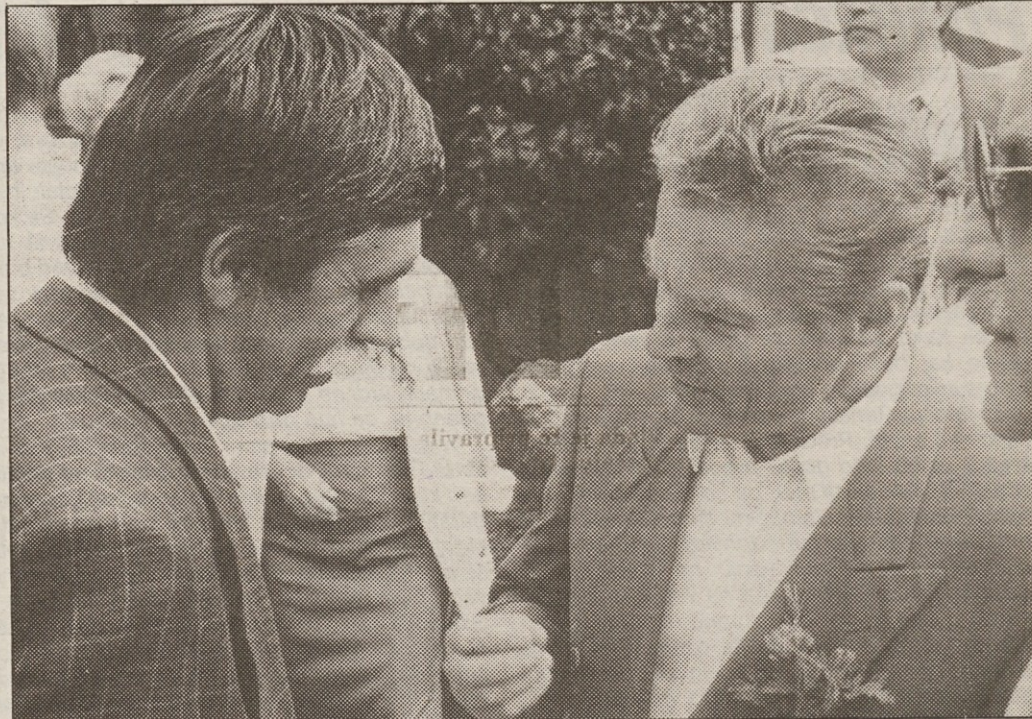

Fotoreporter Sašo je Vitomirja Grosa poprosil, če bi mu hotel za spremembo pozirati s koruznim storžem namesto banane. Bil je zavržen v smislu pregovora o oslu in ledu. Pozabil pa je Sašo preveriti, ali se ni liberalcema pridružil Daniel Starman in jima na zemljevidu razkazoval, koliko Istre kani zapleniti Hrvatim.

Že lani smo objavili serijo fotografij Lojzeta Peterleta, ki gode pod Najevsko lipo. Le da je letos ubiral milejše viže in se tudi bolj milo držal. Kako so krščanski demokrati dobro uigrani s Podobnikovo Slovensko ljudsko stranko, pa tudi že vemo – čeprav ni jasno, kako uigrana bosta prvaka teh strank v predvolilni bitki.

Kot Drnovšku je tudi Cirilu Ribičiču »zatežil«, da njegova Kmečka zveza ne bo dopustila razprodaje slovenskih železarn. Čiro ga je posvaril, naj se ne zaletava preveč, saj bi se kaj lahko zgodilo, da bi Drnovšek železarne enostavno poklonil Kmečki zvezi, pa bodo videli hudiča...

Rajko Lesjak in Albert Vodovnik sta v sindikalnih bojih vselej v prvih vrstah. Kdo si izbira boljše zaveznike, pa izberite sami.

Srečanje pod Najevsko lipo naj bi bilo nekakšno bratenje slovenskih političnih veljakov, a so se med seboj bore malo družili. Nič čudnega, glede na družbo Viktorja Žaklja.

»Čul sem že, da jo imaš pri sebi, in tu in tam se je že kaj govorilo o tem.«

»Vrag vzemi vsako govorico! Saj je nimam brezplačno, saj plačujem na leto 1000 lir, da so mi jo dali iz ženskega oddelka! Prejšnje čase, ko je bila še mlada in ko tudi jaz še nisem zavijal svojih kosti v flanelo – toda kaj, saj veš, da so bili prejšnji časi boljši od današnjih!«

»Gotovo!« potrdi pater major in prav tožno povesi glavo, na kateri se ta hip jako sumljivo žari veliki bakreni nos. »Res minuli časi so bili lepši in mladost je tudi lepša od starosti! Ali ne govorim resnice?«

»Seveda,« odgovori pater polkovnik, »in zato je največja krutost, ako vzamejo človeku še tisto malo, kar ima na starost! Grom in strela!«

»Huda krivica se ti godi!« pravi pater major. »Toda ali imaš še kaj tiste črne? Če se ne motim, si jo dobil s Sicilije?«

»Nimam! Do zadnje kaplje mi je pošla, toda dobra pijača je bila. Vendar pij kaj drugega, saj imaš še obilo steklenic pred sabo, ki jih niti načela nisva!«

Pater major si natoči in pije. Potem vpraša: »Povej mi, kaj se je zgodilo dalje?«

»Torej stara Meta je pri meni in dobra duša je, kakor gotovo je

Ivan Tavčar:

duša moja uboga. Odkar je nadškof Martinus uvedel najstrožje predpise blaženega Antona od Kala – temu je sedaj pol leta – je prepovedana ženskam vsaka govorica. To ti je znano! Moja Meta že pol leta ni izpregovorila niti besedice, toda v sebi je nosila besed na milijone. Povsod so silile na dan zaklenjene te besede, pri očeh, pri ušesih, povsod. Kako se je zvižala, kako vzdihala, kako je zatezala usta, govoriti pa vendar ni smela, ako se ni hotela udeležiti smrtnega greha in ako ni hotela zapasti neusmiljeni inkviziciji proti ženski govorici! Smešno jo je bilo opazovati.«

»Haha!« se zasmee pater major. »Naposled se mi je pa vendar le smilila stara ženica, pater major!«

»Haha!«

»Nikar ne misli zla, pater major!«

»Ne mislim, pater polkovnik, ne mislim! Starost, haha!«

»Dobro moje srce se je topilo, pater major, in dejal sem si:

»Kaj, ko bi ji izposloval posebno privoljenje, dispenzo, da bi smela vsake tri tedne govoriti vsaj po en dan?« Bal sem se, da je sicer ne

4000

(13)

zadene kap in da je ne zaduši za prta govorica, kar je vsekakor mogoče pri ženski.«

»Zakaj ji pa ne naročiš tezalnice blaženega Antona od Kala, s katero se usta ženski zamaše tolikanj spretne? Zakaj ne, pater polkovnik?«

»Vidiš, pater prijatelj,« odgovori polkovnik, »tiste stvari nimam rad v hiši, ženski preveč zakriva obraz in ta je pri ženski vendar najlepši!«

»Haha, pater polkovnik!«

»Ne misli si ničesar hudega, pater major! Kaj bi mi ženska z zakritim obrazom? Potem se ji pa na vratu tudi napravijo rane in žulji, ako bi predolgo nosila tezalnico blaženega Antona od Kala! In lep bel vrat, pater major, to je tudi lepa stvar!«

»Pater polkovnik, popolnoma tvojega mnjenja sem!«

»No, vidiš! Kaj sem hotel drugega! Prosil sem dispenze in ponudil nadškofovi blagajni pet sto lir! Ali vse to se dobi težko, saj veš, kakšni so gospodje na dvorcu! Vsak bi rad kaj dobil, ako mu ne daš, se ti upira, da ne opraviš ničesar!«

»Res je tako!« zagodrnja pater major. »Njega milost, nadškof Martinus, tiči preveč v rokah mladih ljudi in ti počenjajo ž njim, kar hočejo!«

»To ti je pravi ljubljeneč,« odgovori zatem pater polkovnik, »tisti stolni nadvikarij Gregorij! Ta nam nadškofuje. In na Boga in sveto Trojico, razmerje je to, da bi ga morali naznaniti v Timbaktu, sicer zagazimo s to provincijo, da kar iz blata ne bomo mogli! V Timbaktu, pravim! Ali prav govorim, pater major?«

»Tudi jaz pravim, v Timbaktu!« priprdi major. »Ali kaj hočeš? Kje dobiš človeka, ki naj bi odprl usta? Ali jih odpredaš ti, pater polkovnik? Preden se zaveš, tičiš v pesteh sveti komisiji za ohranjanje nadškofove časti in niti dvakrat ne trenese z očmi, že ti vzamejo škrlat in te obsodijo na delo v Saharo, da boš vozil pesek in požiral prah do zadnjega dne življenja svojega. Zini torej, ako se ti ljubi! Jaz molčim in kadar srečam nadvikarija Gregorija, tedaj sem mu najslajši in najboljši prijatelj.«

»Saj to je!« vzdihne pater polkovnik. »In dobro sem vedel, da Meti svoji – ne misli ničesar pregrešnega, pater major! – ne dobim dispenze, če mi ne pomore stolni nadvikarij Gregorij. Naročil sem torej svojemu kuharju Andreju, naj pripravi, kar je dobrega pod

milim nebom, in skuha, speče in ocvre, kar prihaja na mizo pri največjih poslovanjih.«

»In kuhar Andrej?«

»Kos je bil nalogi svoji! Dva dni je klal in skubel, kuhal in pekel, drl in cvrl! Tretji dan smo povabili stolnega nadvikarija Gregorija in mu obložili mizo z jedili, kakršnih ne dobivaš niti pri nadškofu in njega poslovanjih! Prišel je in zadovoljnega obraza začul prošnjo mojo, da bi smela moja Meta vsake tri tedne po en dan govoriti in da bi se glede na izredno razmerje odvezala zapovedi blaženega Antona od Kala, s katero je ženski v večni modrosti prepovedana sleherni govorica!«

»No, in potem?«

»Potem je sedel stolni nadvikarij Gregorij na mojo mizo in jedel kar pol dne in pil do pozne noči. Prehvaliti ni mogel kuharja in me je izpraševal, od kod sem pridobil ta biser kuhinji svoji! Vse je hvalil, vse mu je dišalo! Prevzele pa so me vinske moči in v oslabeledosti svoji sem združil s hvalo nadvikarijevo tudi svojo hvalo. Jedla in pila sva in neprestano hvalila in povzdigovala do neba kuharja Andreja, ki nama je pripravil izvrstno kosilo. Kakor rečeno, v pozni noči sva se ločila. Obema so vrela možgani, noge pa so nama bile trde, kakor je trda zemlja, ako je pokriva dolgi zimski led!«

»In ali so dobil dispenzo, pater polkovnik?«

»Dispenzo res,« odgovori polkovnik žalostno, »in sedaj se bojim vsake tri tedne tistega dne, ko je dopuščen govorjenje stari moji Meti! Če imaš ženske v hiši, pater major, takih dispenz ne prosi! Laže in mirneje boš spal!«

»Haha, pater polkovnik!«

»No, toda dispenza še ni bila najslabše! Ž njo sem prejel še drugo debelo zapečaten pismo iz nadškofovske pisarne. Ko odtrgam pečat in preberem glavo: »Nos Martinus, apostolicus sedis gratia« itd., sem menil, da omedlim in da se mi razklenejo vezi življenja mojega. Kaj sem čital?«

»Kaj si čital?«

»Tole: Naš milostivi nadškof je sklenil, da se mi vzame kuhar Andrej, ker božjemu hlapcu in polkovniku gologlave straže ni dopuščen, da sta mu miza in skleda prva skrb. In vzeli so mi ga pater major, in sedaj cvre in peče v škofovi kuhinji, kakor je prej cvrl in pekel pri meni. No, pa tega mi ni storil archeipsopus, to vse mi je nadrobil archivarius Gregorij, ki se vsak dan pase pri škofovi mizi. Da ga dobim v pest, mi amice, mu zabelim pregrešno dušo, da se bo za vedno spominjal trenutka, ko mi je ukradel kuharja Andreja!«

»Pomiri se, pater polkovnik!«

Pred novim valom stečajev DIREKTORJEM PREMOŽENJE, DELAVCEM CESTA

In zdaj smo tam, kjer ni muh! Vlada je že pripravila osnutek zakona o prisilni poravnavi in stečaju, iz česar se ne more izcimiti nič dobrega. Za koga? Jasno, predvsem za delavce, na kar so ta teden z vso potrebno dramatičnostjo opozorili Svobodni sindikati, posledično pa seveda tudi za državo, saj ta ne bo mogla ostati nema ob podatku, da pogoje za stečaj izpolnjuje kakih 600 podjetij s 110.000 zaposlenimi delavci. Grozi nam torej prava katastrofa, ki ni nič drugega kot zgolj vrh ledene gore nepripravljenosti slovenske družbe na ne gospodarske in politične razmere, v katerih so se razmahnile najrazličnejše mahinacije, gospodarski kriminal pa se je tako razbohotil, da postaja sestavni del našega vsakdana.

Da se bo zgodila katastrofa, ki bo udarila predvsem delavce, smo na tej strani bolj ali manj opozarjali dobri dve leti. Seveda, kot bob ob steno. Privatizacije v stilu »Marija k sebi consulting« so teklo nemoteno, medtem ko so se poslanci slovenske skupščine prepirali največkrat za oslovo senco. O tem je pred dnevi spregovorila tudi šefica Svobodnih sindikatov v Mariboru Metka Roksandič, ki je ugotovila, da je po strokovnih ocenah več kot 80 odstotkov stečajev posledica kaznivih dejanj, to je namerno povzročene prezadolženosti. To pa lahko samo pomeni, da bodo v isti sapi, ko bodo »šli v stečaj«, se pravi na cesto predvsem delavci, posamezni direktorji z najrazličnejšimi »by pass« prijemi prišli do zajetnega kosa nekdanjega družbenega premoženja, ki bo tako v hipu očiščeno vsega tako imenovanega socialističnega balasta. Se pravi, da bodo spet škodo utrpeli tisti, ki so pri vsej stvari daleč najbolj nedolžni – delavci! Osnutek zakona o prisilni poravnavi in stečaju o tem ne dopušča prav nobenega dvoma, na kar opozarjajo Svobodni sindikati.

Da se ne dogaja nič kaj nenavadnega oziroma presenetljivega, je moč ugotoviti tudi iz nekaterih pravočasnih opozoril, ki pa žal v tej družbi niso nikogar zanimala. Tako je na primer dr. Alenka Žnidaršič Kranjc z Inštituta za kriminologijo pri ljubljanski pravni fakulteti že pred več kot dvema letoma na nekem seminarju opozorila, da bo šlo

veliko podjetij namerno v stečaj, da bi se rešila odvečnih delavcev in da bi jih nekateri lahko poceni kupili. Nastopila je tudi s provokativno, a lakonično izjavo, da se to že dogaja. Kot je takrat zapisal Gospodarski vestnik, so jo nekateri vlekli za jezik, češ naj pove, katera so ta podjetja in koliko jih je. Seveda Žnidaršičeva ni »po župi priplavala« in ni vtaknila glave v zanko.

Ravbarkomandna zapuščina

Žnidaršičeva je ostala na primerni akademski ravni, zraven pa vlekla za jezik vse tiste, ki bi morali kaj storiti, pa niso. Hkrati je pridno zbirala podatke v obsežni raziskavi, v katero je zajela vse stečaje od začetka leta 1989 do konca lanskega leta. Ob zbranih podatkih je izjavila: »Če bom objavila vse hkrati, ne bodo nikomur všeč. Ne bodo všeč vodstvom podjetij, kajti raziskava kaže, da so ta namerno ali pa zaradi nesposobnosti povzročila stečaj. Ne bodo všeč kriminalistom, tožilcem in sodnikom, kajti ti bi morali kriminal, ki je v ozadju stečaja, preganjati, pa ga ne. In ne bodo všeč vladi, kajti ves čas ni storila ničesar, da bi obvarovala ogrožena podjetja in zaposlene v njih...« Podočno kot mi je tudi Žnidaršičeva prišla do sklepa o ravbarkomandni naravnosti tedanje slovenske vlade (sodeč po omenjenem osnutku zakona o stečajih tudi ta ni bistveno drugačna, op. p.), saj je brez dlake na jeziku dejala, da država stečaje celo spodbuja,

Napoved se uresničuje

»... Na eni strani bomo slej ko prej imeli peščico bogatih zasebnih špekulantov, na drugi pa erozijo socialnih podpirancev in popolnoma bankrotirano nacionalno gospodarstvo.«

DE, Ravbarkomanda, 10. maja 1991

ker v tem vidi najpreprostejši način, da se reši izgubarskih podjetij in odvečnih delavcev. Ko je stečajna kepica na vrhu gore začela, kotalec se navzdol, groziti z vsesplošnim kolapsom, ki seveda ne bi pustil nedotaknjene ratinga Peterletove vlade (kar bi bilo še najmanj, kar bi se ji lahko v tej zvezi zgodilo), se je le-ta problema lotila po nojevsko. Sprejela je zakon o moratoriju na stečaje, s čimer pa ni storila nič drugega kot problem v multiplicirani inačici zgolj odložila. Zdaj je očitno prišel čas za njegovo razrešitev in Peterle si najbrž skrivoma prav z veseljem mane roke, ko pričakuje, da si bo Drnovšek

na tem najtrem orehu polomil zobe. Toda kljub temu je treba biti pošten in ugotoviti, da je sedanji predsednik držal besedo, ki jo je dal ob izvolitvi v skupščini, češ da si ne bo kupoval socialnega miru. Poskus vlade z zakonom o stečajih, ne glede na to, kakšen je njegov osnutek, je torej treba jemati tudi tako. Druga stvar pa seveda je, da mora sedanja vlada misliti tudi na ravbarkomandno zapuščino, ki jo je jemati kot posledico Peterletovega ekonomskega diletantizma.

Račun plačujejo delavci

Te posledice pa so porazne. Iz podatkov, ki jih je zbrala

besednjaka, po katerem naj bi bili ti stečaji programirani, kar kaže zgolj na cinizem njegovih avtorjev. Žnidaršičeva je ob tem ugotovila tisto, kar že vsi, ki se ukvarjamo s to zagato, vemo že kar nekaj časa: **podjetja, ki pripravljajo »programirani« stečaj, zvečine ustanavljajo tako imenovana hčerska ali sestrška podjetja, v katero se preseli večina premoženja in manjšina zaposlenih.** DE je glede tega pisala o nekaterih znamenitih formulah, zaradi katerih se je znašla na sodišču, medtem ko se njihovim avtorjem seveda ni skril niti las na glavi. Prav nasprotno, poleg denarja, ki so ga za svoj izum

pokasirali od zainteresiranih podjetij, zdaj za »klevetanje« zahtevajo še mastno odškodnino od našega časopisa. Perverzno brez primere. Kajpak je na dlani, da v takšnih primerih v stečajnih masah ne ostane praktično nič. Žnidaršičeva opisuje primer, ko je podjetje ustanovilo novo, hčersko podjetje, in napovedalo stečaj. Stečajna masa je znašala 500 DEM, sam stečaj pa je bil opravljen v enem dnevu. »Programirani« stečaj je bil speljan v dogovoru med upnikom (banko), vodstvom podjetja in občino. Kakih 250 delavcev, ki so ostali brez vsega na cesti in ki so stakali tri dni, ni doseglo niti tega, da bi stvar prišla v javnost. Res, lepa ekonomska demokracija. Iz tega lahko zgolj ugotovimo, da poleg delavcev v takšnih stečajih ostanejo brez vsega tudi manjšinski upniki, med katere lahko štejemo dobavitelje. Banke s hipotekarnimi zavarovanji navadno znajo poskrbeti zase. Avtorica raziskave ob tem ugotavlja, da se podobne reči dogajajo tudi v tujini, kjer kriminal botruje kar 30 odstotkom likvidacij podjetij, toda tam akterji igre lahko računajo na sodni pregon in visoke kazni. Kaj pa pri nas? Pri nas lopovi za svoje nečedne posle lahko izstavijo račun delavcem in državi. Če seveda ni država toliko pametna, da zna poskrbeti vsaj zase.

Sklep je odveč: ker je že vnaprej jasno, da bodo v novem grozečem valu stečajev »kratkot potegnili« predvsem delavci. Svobodni sindikati ravna po povsem pravilno, ko že v fazi oblikovanja zakonodaje skušajo to preprečiti. Če jim bo uspelo, državi ne bo preostalo drugega, kot da začne iskati tatove in jim vzame vsaj del tistega, kar bo še kako potrebovala pri socialnih programih za ljudi, ki bodo brez vsega in ne po svoji krivdi ostali na cesti.

I. K.

Kaj ti hasne, ako mu potareš nekaj kosti v tolstem telesu? Takoj boš v pesteh sacri officii defendendae dignitatis sacerdotum in potem se le takoj poslovi od vseh kuharjev in vseh dobrih jedi, kar jih je gospod Bog ustvaril vernikom svojim v slast in veselje! Ali ni vse tako, kakor sem govoril?»

»Vse, prijatelj major! In, za Boga, to mi peče in stiska trpečo dušo, da temu nadvikariju ničesar ne morem, ako tudi sem načelnik gologlavi telesni straži in edini potomec starega plemenitega rodu, ki je cvel že v časih, ko so plavalasi Germani gospodovali po teh pokrajinah. Kje je bil tedaj ta nezrel mlečnik, naš vikarij Gregorij? Na mojo vero! To mi greni življenje, da ne jem in ne spim, kakor bi moral jesti in spati poveljnik gologlavemu polku. Grom in strela, vrag vzemi to življenje, in če hoče, tudi nadvikarija Gregorija!«

Ves razkačen udari s pestjo ob mizo, da se vse potrese na nji.

Kdo ti sedaj kuha, pater polkovnik?« vpraša major rahlo.

»Kdo mi kuha?« Pater polkovnik iznova udari ob mizo, da se prevrne nekaj kup na nji ter curkoma lije črno vino od nje. V svojo nesrečo pa je prelat-polkovnik tistega dne čisto pozabil, da mu velja v hiši dispensa in da so ravno kar minili trije tedni, odkar je

stara Meta izpregovorila zadnjo besedo. Neizrečeno je rasrjen pater polkovnik, ko se v steni odpro prikrita vrata in se v njih okviru prikaže gospodinja, stara Meta. Priznati sem moral, da ta srečna ženska – ki tisti večer vpricho obeh gologlavih vojakov ni kazala niti najmanjšega strahu – ni bila še pretirano stara. Orjaška je bila in krepka in v potezah svetlega obraza ji je kraljevala nekaka silna odločnost. Torej sem takoj spoznal, a se patru obistru ne godi predobro, če ga v trenutku prepira navdado nje moči. Ne trdim, da je bila tedaj prevestno napravljena, temveč vse, na nji je pričalo, da je ravno kar vstala z mehke postelje. Tem bolj pa je bila oborožila svojega ognjevitiga duha. Bliski so ji šinjali iz oči in od srda se je tresla ta izvrstna gospodinja. Toliko da se je prikazala pri vratih, že je omahnila pest, s katero je polkovnik tolkel po mizi, in vsa njegova oseba je še bolj zlezla v gube. Tudi patru majorju ni bilo nič kaj dobro pri srcu in kalne poglede je obračal po steni, kjer mu je visela vitka sablja. V duhu pa je premišljal, kako bi prišel hitro do orožja, da bi se kar najurneje izgubil pri vratih.

Stara Meta je v tem brez groze in strahu pristopila k mizi, kjer sta pila gologlava starca. Sedaj je pa ona udarila ob mizo, da se niso

pretresle samo kupe, temveč da sta se pretresla tudi parta častnika, in sicer ne malo!

»Metka!« zaječi pater polkovnik od strahu.

»Sestra v Gospodu!« prosi pater major. »Ne srdi se preveč! Saj ga nisva pila čez mero!«

Temno ju gleda nekaj časa prav kakor jastreb, če ugleda pod sabo golobico, ki mu ne more več unesti življenja. Molči nekaj časa, bržkone iščo primernih izrazov. Ti so se ji brez dvojbe ponujali toli obilo, da ni znala, po katerem je bila najprej. Potem pa so valovi nje duše predrli vse zatvornice in voda je udarila čez vse bregove!

»Torej tako!« je pričela Meta z mogočno zvonečim glasom. »Tako se živi v moji hiši! Tukaj se pije in lije, prav kakor bi sodci ne imeli dna! Lepa je ta! Ali sem jaz zadnja v hiši, ali sem manj, nego tale pater major, ki si je s tvojim vinom okoval nos, da se mu sveti kakor bakren lonec? Seveda, zate mora vse biti! Ako naj se napase tvoja oseba, potem se ti ne smili nič! Saj ne sme govoriti! Saj mora molčati! Tako se tolažiš! Ako si pa stara Meta poželi novega predpasnika, ali neznatne svilnate rutice, tačas je vse predrago, takrat je prazna možnina in zadnja lira je izginila iz predalca! Taka grdoba si ti! In kadar mi je zavezan jezik, da ne smem izpregovoriti pa-

metne besedice, ali si prišel že kdaj in izpregovoril: »Metka, izpij kupo vina, saj ga je obilo v kleti in potrebna si ga tudi? Nikdar nisi prišel!«

»Pod smrtnim grehom ti je vendar prepovedano piti vino, ker si ženska!« zastoče prelat-polkovnik v silni stiski.

»Pod smrtnim grehom!« se zasmije Meta porogljivo. »Kaj se nam pripoveduje z lece o zapovedi svetega Janeza XCIX? Ali ne govori dekret: 'Ker se rabi vino pri svetih mašah božjih, govori duh blaženega Antona od Kalu, 'naj ga odslej pijo samo mašniki božji! Ni li zakon jase?« Odgovori sedaj, bilka plešasta!«

»Lepo te prosim, molči Metka!«

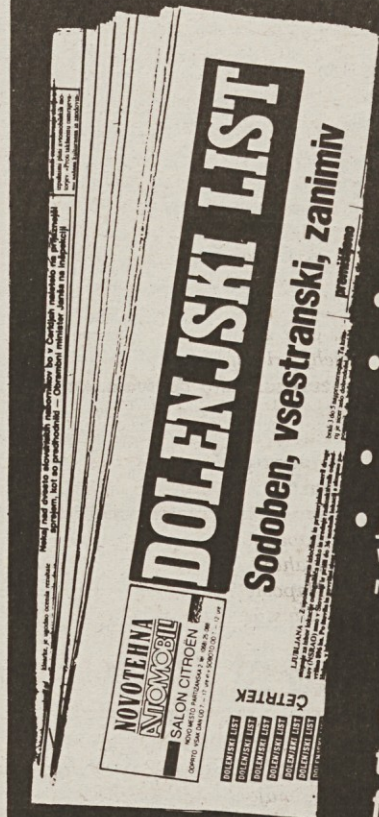
Kaj bi molčala! Ali nisem v svoji hiši? Ali te nisem čakala in potrpela, kolikor le more trpeti ženska? Pod smrtnim grehom! Poslušajte, ljudje krščanski! Ti si pa takšen, da se bojiš smrtnega greha! Seveda!

Mila te prosim, molči, Metka! Saj nisva sama!«

»Meni nič do tega! Presvetlemu nadškofu potožim, ali pa nadvikariju Gregoriju, da zve ves svet, koliko pregrehe tiči v tvoji usnjati koži! Sedaj pojdimo spat, to je navada v moji hiši! Ravna se po tem oba! In ti, bakreni nos, glej, da izgineš!

Nadaljevanje prihodnjic

... pokrajinski tednik, ki poroča

- o vsem, kar se zgodi zanimivega na Dolenjskem, Beli krajini, Posavju, na Koroškem in drugod,
- piše preprosto, razumljivo in kratko,
- daje vsem svojim bralcem možnost, da v njem sodelujejo,
- nudi nešteto možnosti za oglaševanje,
- je glede na obseg med vsemi podobnimi časopisi najcenejši

68000 Novo mesto
Glavni trg 24
tel.: 068/23-606
fax: 068/24-898

Horoskop

Brez prebite pare

Francoski pesnik in pisatelj poljskega rodu Guillaume Apollinaire, s pravim imenom Wilhelm Apollinaris von Kostrowitzky (rojen 26. avgusta 1880) je bil kljub svojemu plemiškemu poreklu kot pravi bohemski umetnik skoraj vedno brez denarja. Sicer pa biti brez denarja v pariških (pa tudi drugih) umetniških krogih ni bilo nič sramotnega ali zaničevanja vrednega, prej nasprotno, kazalo je na zaničevanje posvetnih dobrin in na posvečanje vsega svojega bitja plemeniti umetnosti. Jasno pa je, da je denar tu in tam nujno potreben, in takrat si je vsak umetnik brez prebite pare na tak ali drugačen način poizkusil priskrbeti potrebno količino »preziranega artikla«, potrebnega za preživetje ali zadovoljitev kake trenutne potrebe.

Tako je nekoč Guillaume Apollinaire z nekim svojim znancom šel v kavarno. Po obedu in pijači je Apollinaire naenkrat vstal in se znanecu opravičil, češ da mora nekam nujno skočiti in da se bo takoj vrnil. Znanec, tudi umetnik, je sedel in čakal, ko pa Apollinaire le ni bilo od nikoder, je pač zapitek plačal in odšel. Naslednjega dne sta se znanca spet srečala na ulici in drugi umetnik je Apollinaire vprašal:

»Zakaj pa ste zadnjič kar nenadoma odšli?«

»Niti prebite pare nisem imel v žepu,« je pojasnil Apollinaire.

»No, pa bi rekli meni,« je rekel znanec. »Saj sem tako ali tako jaz plačal.«

»Bal sem se, da boste tudi vi brez prebite pare,« je odvrnil z nasmeškom Apollinaire.

V tem tednu so se rodili še slovenski jezikoslovec Jernej Kopitar, francoski skladatelj Claude Debussy, češki pisatelj Alois Jirasek, slovenski slikar Tone Kralj in slovenski slikar in pesnik Janez Puhar, izumitelj fotografije na steklu.

Deni

Opravičilo in nasvet

V prejšnji zasedi smo vas zapeljali, Bertl soborcev na Smrekovec ni popeljal z avtomobilom SKEI 1 ampak s temle – dokaz je čurst. Vročina je očitno zamislila pogled celo našim sicer tako zanesljivim obveščevalcem.

Sicer pa z avtomobili nimamo težav le v uredništvu. Drago Ščernjavič je z avtomobilom sindikatov nekje v Prekmurju zletel s ceste in ga sesul, v jeziku zavarovalničarjev, »totalka«. Njemu se k sreči ni zgodilo hudega in ker se ravno odpravlja v službo k Janši, mu svetujemo, naj si iz bogatega voznega parka tega ministra izbere – oklopni transporter.

Humoreska

Obvezni izleti

– Oho, smo rekli, ko smo stopili v bife Bližnja srečanja posebne sorte – tovariš Neposredni, ves teden vas nismo videli na vašem mestu. Ste bili na dopustu?

»Mhm,« je dejal tovariš Neposredni proizvajalec raznih strok, ki je za šankom žulil svoje pivo.

– In kje ste bili?

»V tujini,« je važno dejal.

– Oho, v Avstriji, Italiji...?

»Ne, na Hrvaškem.«

– A, ja! Hrvaška je zdaj seveda tujina. In kako je bilo?

»Za nas še kar poceni. Ampak malo tudi neprijetno.«

– Zakaj neprijetno?

»Zato, ker nam Hrvatje zavidajo. Vsaj zdi se mi tako.«

– Torej bi bilo pametneje, če bi šli na dopust v Avstrijo, Italijo ali kam drugam na Zahod?

»O, ne. Če bi jaz bil v vladi, recimo minister za turizem, bi Slovincem prepovedal potovanja na Zahod.«

– Zakaj pa?

»Zaradi tega, ker se bližajo volitve.«

– In kaj imajo volitve skupnega s turizmom?

»Pa še kako imajo! Če greš v Avstrijo ali Italijo, vidiš, kako daleč smo še od njih. Da se jim pravzaprav sploh še nismo nič približali. Če pa greš na Hrvaško, si ves zadovoljen tako z našo vlado, še bolj pa s tolarjem. Še več! Če bi bil jaz turistični minister, bi organiziral občasne obvezne turistične izlete na Hrvaško. Potem bi ljudje zagotovo volili isto oblast. Še posebej, če bi jih takoj po izletu peljal naravnost na voliše.«

– Ampak to pomeni le, da je drugje slabše, pri nas pa nič bolje.

»Veste, ljudje so čreda. Zapelješ jih čez mejo, za svoj denar dobijo več kot doma, ko pa spoznajo, kako malo bi zaslužili tam in kakšno inflacijo imajo sosedje, so vsi srečni, ko se vrnejo domov.«

– Potem bi bilo še bolje organizirati takšne izlete v Srbijo ali Bosno. Tam je še slabše, pa še vojna je.

»Prav gotovo. Če bi naša vlada Slovence vsake toliko peljala na eno takšno krožno pot, potem bi bila za zmeraj na krmilu.«

– Pa čeprav bi tudi pri nas standard padal, kot pada?

»Čeprav! Važno je biti prvi, pa čeprav med reveži.«

Bogo Sajovic

Kučanova
zahvala

Milan Kučan, predsednik predsedstva R Slovenije, je po ne čisto preverjenih vesteh že poslal zahvalno brzojavko predsedniku vlade samozvane države ZRJ Milanu Paniću, ki je ogorčeno reagiral na njegovo hladnost ob priznanju Slovenije, češ da je to priznanje nesmiselno, ker je ZRJ nezakonita in mednarodno nepriznana država. Panić je med drugim dejal, da gre Kučanu levji delež odgovornosti za tragedijo, ki je doletela Jugoslavijo, in da bo zahteval njegov odstop. To pa je ob eskalaciji očitkov o jugoslovanstvu, ki jih sedanjemu vodstvu Slovenije naslavlja opozicija, tisto, česar Milan Kučan pred novimi volitvami sicer ne potrebuje ne vem kako, odveč pa mu tudi ne more biti. Grosa bo razneslo!

Mikličeva
vojna

Gregor Miklič, član vodstva Svobodnih sindikatov Slovenije, je takole komentiral osnutek zakona o prisilni poravnavi in stečaju: »Če hoče vlada imeti vojno, jo bo imela!« In Mikliča pri tej izjavi čisto nič ni motilo, da je njegov predsednik Dušan Semolič hkrati tudi eden vodilnih mož Socialistične stranke, ki tvori sedanjo vladačo koalicio. France Tomšič pa se ne da prevarati. Zanj je to nova komunistična zarota. Le kaj bo rekel potem, ko bodo Mikliča podprli še Lojze Peterle pa Vitomir Gros in drugi?

Omanova
politika

Ivan Oman, šef kmečkega gibanja pri SKD, je ugotovil, da za ublažitev posledic letošnje suše poleg državnih sredstev skorajda ne vidi druge možnosti, kot da do prepotrebni sredstev pridemo z enodnevnim zaslužkom delavcev. To naj bi bila zahvala delavcev za prelevmsko politiko Peterletove vlade, zaradi katere jedo hrano po monopolnih cenah slovenskih kmetov. Še posebej navdušeni nad to delavsko solidarnostjo pa bodo verjetno tudi vsi tisti delavci, ki izgubljajo delo zaradi denacionalizacije gozdov in kmetijskih posestev. Oman se dela norega ali pa je tak tudi že v resnici?!

Kuli

Peterletova
preverba

Lojze Peterle, (ex)predsednik slovenske vlade in šef krščanske demokracije, zdaj skupaj z Buserjem in comp. čisto brez sramu priči prodaje Tobačne tovarne razlaga, da ne bi bilo pametno prodati Slovenskih železnih tujcem. Vsaj tako dolgo ne, dokler Lojzek ne bo preveril kupcev in ugotovil, ali so vsi člani evropskih krščansko-demokratskih strank. Če možak zmaga na prihodnjih volitvah, se Slovincem po Dunaju in Beogradu obeta še tretje glavno mesto – Vatikan. Ostali bomo hlapci!

SRBSKI SLIKAR (STOJAN)	PISATELJ MIKELIN	SOL OCETNE KISLINE	LANTAN	DODATNI TRETJI KROMOSOMI CELICI	SLIKAR MURTIČ	ANTIČNI BEOTUEC	PODLESEK (KATJ)	AMERISKI REŽISER (ELIA)	AMERISKI FILMSKI IGRALEC	OBROK ODPLAČILA	EGIPČANSKI BOG SONCA	PRITOK SAVE PRI MEDVODAH
ZLUSOVA REDNICA							HRVATSKI SLIKAR (VJEKOSLAV)					
ANGLEŠKI KLASIČNI EKONOMIST (DAVID)							TRDNJAVA VTEKASU IGOR BAYČAR					
ANGLEŠKO SVETLO PIVO			POSPEŠEVALEC IONOV DEL POHISTVA									
VODNA CVETLICA IZDELOVALEC MAP					RUDARSKO MESTO V ISTRI	TROPSKI SADEŽ PROČEVALEC LOBANJ						
						NATRIJ MESTO OB ARALSKEM JEZERU				GERMANSKI OREL	PRODAJALEC SLADOLEDA	GLAVNO MESTO MADAGASKARJA
AVTOR: BORUT LEVEC	ZELO STAR MOŠKI	SPREVED NA KONJIH	AKTINJ AFRISKA ANTILOPA		RUSKO ŽENSKO IME UJEMANJE			ORGANSKO VEČANJE				
STAROGRŠKI KIPAR					HRVATSKI NARODNI HEROJ (IVOLOLA) CIGANI			LEPOTNA SOBNA RASTLINA				
TEŽA OVOJNINE			SLIKARSKA TEHNIKA ANTON JANSKA					PERZUJA				
PRIPIRAVA ZA OVIRANJE					SUROVINA ZA BARVE SATIRIK BUCHWALD			PRIVOTEN PREBIVALEC ITALIJE				
REKA NA KOSOVU			SLOVENSKE SLIKAR (MATIJA) AMERISKE REŽISER (OLIVER)			PRERUSKI VOLK	KONICA TRG V GRŠKIH MESTIH		OKRAJŠANO AMERISKO MOSKO IME			
GRŠKA POKRAJINA (ELIDA)			HITROSTNA TEKMOVALKA VSE V REDU					KRILLO RIMSKE KONJE "JE MESTO V ZAHODNI AVSTRIJI				
TENIŠKI KLUB		GLAS ZVOK PRIPADNIK BUROV			AFRISKA DRŽAVA DEPARTMA V FRANCJI			SLADKA ALKOHOLNA PIAČA ATLETSKI KLUB				
RUSKI PISATELJ (VLADIMIR)					KLASIČNA INDOJSKA FILOZOFIJA			JUŽNI DEL FRANCIE VISOKA KARTA				
NORDJSKA BOGINJA					HRVATSKA SKUPSCINA			ZGODOVINSKI KRAJNAJ RJEKO				
ZAREBRNICA					LIVADA			TVŠPORTNI NOVINAR (ANDREJ)				

Nagradna križanka št. 34

Rešeno križanko nam pošljite do 1. septembra 1992 na naslov: ČZP Enostnost, Dalmatinova 4, 61000 Ljubljana, p.p. 479, na dopisnici ali v pismu s pripisom Nagradna križanka št. 32

Nagrade so: 1.000, 700 in 500 tolarjev

Rešitev nagradne križanke št. 32

MERA, SKOPAS, IBAR, KAMERA, HESS, ANILIN, ARTEK,

AKA, HELENA BLAGNE, PELERINA, OER, ARABELA, JANJANIN, KOMOVI ARES, AVILA, SLADKORNA, TOKAJ, IK, MAPA, RAABA, ABO, SAKE, ODTOK, ZDA, UR, ARAL, AG, MOABITI, AST, NIMB, LORNELLA, TIRENSKO MORJE, KEN, ARARA, RAMEAU, ARA

Izžrebani reševalci nagradne križanke št. 32

1. Dušan Pleško, Zihierlova 38, 61000 Ljubljana,
2. Dragica Podlessek, Kocljeva 6, 69000 Murska Sobota,
3. Franc Slokan, Prebold, 63312 Prebold.

Nagrade bomo poslali po pošti.

VREME

Piše: Andrej Velkavrh

Suša, suša

»Zaradi velike suše in vročine je bila slovesna procesija k svetemu Krištofu. Drugi dan je deževalo.« To se sicer ni zgodilo danes ali včeraj (morda pa kje tudi), temveč 27. junija 1701 v Ljubljani (iz Dolničarjeve kronike). Suša pa je takšna, da se tudi sedaj najbrž ne bi čudili takemu dogodku. Pošteno ni deževalo že več kot mesec dni. Pri pripeki, ki smo jo letos res obilno deležni, pa se pomanjkanju vode ni čuditi.

Tudi lanski avgust je bil sušen. Res pa je, da je vročina trajala le slabo prvo polovico meseca. Pred tem se je v drugi polovici julija ohladilo, pa tudi padavine so bile enakomerne razporejene čez oba meseca. Letos so temperature višje. Ko bomo seštelili vroče dni in jih primerjali z lanskimi, jih morda ne bo tako osupljivo več. Toda lanska poletna vročina je bila razdeljena v dve ali več krajših obdobj.

Visoko poletje je mimo. Tega tudi sončni in vroči dnevi ne morejo skriti. Z vremenom se tudi narava, ki se bliža jeseni, umirja. V ponedeljek se bo odločalo o vremenu letošnje jeseni. Ljudski pregovor pravi: »Rada po vremenu Jerneja (24. avgust) se vsa jesen nareja.« Ker pa lepo vreme jeseni pomeni tudi dobro letino (če ni bila že prej uničena seveda), mora biti vreme za Jerneja lepo: »Strd za potice popijejo Jerneja meglice« ali »Če Jernej že zrelo grozdje najde, bodo blagoslova polne brajde«.

Poglejmo še, če se nam končno le obeta pošten dež. Moralo bi ga biti kar precej, vsaj dva ali trije dnevi deževnega vremena. Vendar stanje ni nič kaj ohrabrujoče. Vročina bo za konec tedna še kar trajala. Oslabljen fronta bo v nedeljo sicer dosegla srednjo Evropo, vendar pri nas ne bo povzročila omembe vrednih padavin. Lahko bo kje res deževalo, toda več kot prahu ne bo pregnalo. Tudi v začetku prihodnjega tedna ne bo bistveno drugače.